

Political Documentaries on Pahlavi Discourses and the Islamic Republic: A Case Study of the Viewing Habits of Citizens in Doroud, Through the Lens of 'Manoto' TV

Hamed Seyf 

PhD Student in Communication Sciences, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran

Mona Solgi *

MA in Communication Sciences, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran

Aramis Seyf 

PhD student in Social Issues of Iran, Alzahra University, Tehran, Iran

Ehsan
Shahghasemi 

Associate Professor, Department of Communication Sciences, Faculty of Social Sciences, University of Tehran, Tehran, Iran

Abstract

This study, employing the theories of reception theory proposed by Stuart Hall and the method of content analysis, examined the way in which citizens in Doroud perceive and interpret 14 political documentaries aired on the "Manoto" TV channel. The research followed a qualitative approach in its methodology and utilized two methods, namely thematic analysis (to understand the encoding techniques used in the political documentaries) and semi-structured individual and group interviews (to grasp the diverse readings and interpretations of the target audience). The research commenced with the analysis of 14 political documentaries using the thematic analysis method. This allowed the identification of the representation of the discourse of the Islamic Republic and the Pahlavi discourse within these documentaries. Subsequently, the target audience's reading of these documentaries was examined through a combination of individual and group interviews. In the final stage, the data from these

* Corresponding Author: msolgi376@gmail.com

How to Cite: Seyf, H., Solgi, M., Seyf, A., Shahghasemi, E. (2024). Political Documentaries on Pahlavi Discourses and the Islamic Republic: A Case Study of the Viewing Habits of Citizens in Doroud, Through the Lens of 'Manoto' TV, *Journal of New Media Studies*, 10(39), 285-326. DOI: 10.22054/nms.2022.65588.1336

interviews was compared with the encoding methods employed by the "Manoto" TV. The findings indicated a hegemonic decoding of the messages by most participants, suggesting that "Manoto" TV has effectively influenced the audience's interpretations.

Extended Abstract:

Introduction

Indeed, the media serve as influential tools in shaping public opinion and influencing social beliefs. Media content has a significant impact on people's comprehension and perception of reality. Due to this influence, studying media representation is crucial. Acting as a mediator between individual consciousness and social structures, the media present realities in a particular manner, thereby holding the power to shape the social construction of reality itself.

As significant media representative of the Pahlavi discourse, Manoto Tv has aimed to present a positive image of pre-revolutionary Iran, particularly in recent times. By creating content in the fields of science, entertainment, and politics, this network seeks to foster positive sentiments towards the monarchy and influence the audience's mentality with the use of archives and documentary materials. This study delves into the identity and financial resources of Manoto Tv, as well as the concerns about its connection with the Pahlavi government's propaganda. The research focuses on analyzing the way in which political documentaries produced by Manoto Tv are read and the impact these documentaries have on the mentality of the target audience. Given that Manoto Tv operates to counteract the discourse of the Islamic Republic, comprehending the audience's response to these documentaries can provide valuable insights into the socio-political landscape of Iran. The central question driving this research revolves around the manner in which political documentaries are interpreted by the target audience and the subsequent effect on public opinion and trust in the reigning discourse.

Research Method

This research adopts a qualitative approach to analyze 14 political documentaries aired on Manoto Tv, employing content analysis and semi-structured interviews. In the initial stage, these documentaries were scrutinized to identify the discourses of the Islamic Republic and

the Pahlavi regime. Subsequently, the audience's interpretation of these documentaries was examined through individual and group interviews. Lastly, a comparison was made between the audience's reading and the encoding of Manoto Tv's programming.

In this particular study, a sample of 27 citizens of Doroud was chosen as the research population. Due to the limitations imposed by the COVID-19 pandemic, the interviews were conducted online through various platforms. The duration of the interviews averaged between 1.5 and 3 hours, while purposeful sampling was used to ensure the inclusion of diverse participants. The data collection process commenced in the middle of September 2021 and concluded towards the end of November, continuing until theoretical saturation was achieved.

The technique employed for data analysis was theme analysis, which involved identifying patterns of meaning within the collected data. The research used a three-stage process for this analysis, encompassing data familiarization, primary code creation, theme identification, and report preparation. Coding in this study was divided into three categories - descriptive, interpretive, and inclusive - and the software MAXQDA was utilized to code the text from the interviews.

Conclusions

Following the Islamic Revolution in Iran, the discourse of Pahlaviism has emerged as a significant competing narrative within the media landscape. Notably, Manoto Tv has played a prominent role in promoting this discourse, aiming to foster positive sentiments towards the Pahlavi era among the Iranian population.

Research has revealed that the political documentaries broadcasted by this television channel have a considerable influence on the political attitudes of Iranian viewers, with an even more pronounced impact during periods of crisis. The findings of this study highlight the propensity of the audience to embrace positive perspectives towards the Pahlavi government while simultaneously critiquing the Islamic Republic.

This effect is further highlighted through the coding of the interviews, which reveals various themes, such as the Pahlavi monarchy's lack of dependence on foreign governments and their focus on economic prosperity during that period. In addition to its

significance in critiquing the performance of governing institutions, this research holds value as an instrument for identifying the media platforms that contribute to the decline in public trust. In challenging circumstances, competing narratives can swiftly capture the attention of audiences, which itself can be seen as a warning sign for the prevailing discourse. Therefore, it is crucial for governing bodies to fulfill their responsibilities efficiently in order to retain public trust and prevent the adverse impacts of adversarial narratives.

Keywords: Pahlavi Discourse, Islamic Republic Discourse, Reception Theory, Encoding; Decoding, Manoto TV Channel.



خوانش شهروندان دورودی از مستندهای سیاسی شبکه‌ی «من وتو» (مورد مطالعه: مستندهای سیاسی با محوریت گفتمان‌های پهلوی و جمهوری اسلامی)


دانشجوی دکتری علوم ارتباطات دانشگاه علامه طباطبایی، تهران، ایران

حامد سیف 


کارشناس ارشد علوم ارتباطات دانشگاه علامه طباطبایی، تهران

منا سلگی  *

دانشجوی دکتری بررسی مسائل اجتماعی، دانشگاه الزهراء، تهران، ایران

آرامیس سیف 

دانشیار گروه علوم ارتباطات دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران، ایران

احسان شاه قاسمی 

چکیده

پژوهش حاضر با اتکا به نظریه‌ی دریافت (استوارت هال) و روش تحلیل مضمون، خوانش شهروندان دورودی را در خصوص ۱۴ مستند سیاسی شبکه‌ی «من وتو» مورد مطالعه قرار داده است. این پژوهش به این پرسش پاسخ می‌دهد که گروه‌های کانونی شهروندان دورودی، مستندهای سیاسی شبکه‌ی «من وتو» را چگونه خوانش می‌کنند؟ پژوهش مورد نظر از سنت روش کیفی پیروی کرده و از دو روش تحلیل مضمون (به منظور دست‌یابی به نوع رمزگذاری متون مستندهای سیاسی شبکه‌ی من وتو) و روش مصاحبه‌ی نیمه ساخت یافته‌ی فردی و گروهی (کانونی - دست‌یابی به خوانش مخاطبان) بهره گرفته است. در مرحله‌ی اول با استفاده از روش تحلیل مضمون، چهارده مستند سیاسی مورد نظر بررسی و نحوه‌ی بازنمایی گفتمان جمهوری اسلامی و گفتمان پهلوی استخراج شد. در مرحله‌ی بعد، خوانش مخاطبان از این مستندها به روش مصاحبه‌های فردی و گروهی، مطالعه و در نهایت در مرحله‌ی سوم به مقایسه‌ی نحوه‌ی خوانش مخاطبان با نحوه‌ی رمزگذاری شبکه‌ی «من وتو» پرداخته شده است. نتایج نشان می‌دهد که غالب خوانش‌ها توسط

۲۹۰ | فصلنامه مطالعات رسانه‌های نوین | سال دهم | شماره ۳۹ | پاییز ۱۴۰۳

مصاحبه‌شوندگان به صورت هژمونیک رمزگشایی شده است و شبکه‌ی «من و تو» در تأثیرگذاری بر چگونگی خوانش مخاطبان موفق عمل کرده است. (هدف این شبکه بازنمایی مثبت از حکومت پهلوی و بازنمایی منفی از حکومت جمهوری اسلامی بوده است).

کلیدواژه‌ها: گفتمان پهلوی، گفتمان جمهوری اسلامی، نظریه‌ی دریافت، رمزگذاری، رمزگشایی، شبکه‌ی تلویزیونی من و تو.

مقدمه

رسانه‌ها در شکل‌دهی به افکار و باورهای مردم نقش مهمی را ایفا می‌کنند، از این رو تولیدات رسانه‌ای و محتوای آن‌ها از اهمیت زیادی برخوردار است. رسانه‌ها بر شناخت و درک عموم از جهان تأثیر می‌گذارند، به این صورت که آگاهی و ذهنیت مردم نسبت به جهان، بستگی به محتوایی دارد که از رسانه‌ها دریافت می‌کنند؛ زیرا رسانه‌ها واسطه و میانجی میان بین‌آگاهی‌های فردی و ساختارهای گسترده‌تر اجتماعی و سازنده‌ی معنا هستند. به همین دلیل مطالعه‌ی بازنمایی رسانه‌ای، به‌عنوان یکی از کارهایی که رسانه برای عرضه‌ی تولیدات خود به‌کاربرده تا از این طریق واقعیت را [به شکلی خاص] نشان دهد، ضرورت دارد (مهدی‌زاده، ۱۳۸۷: ۹-۱۱)؛ پس رسانه‌ها به‌عنوان یکی از نهادهای نظام اجتماعی، بر ساخت اجتماعی واقعیت تأثیر می‌گذارند و بر این اساس بازنمایی، ساخت رسانه‌ای واقعیت است.

شبکه‌ی «من و تو» که به‌ویژه در این سال‌ها به‌عنوان اصلی‌ترین رسانه‌ی گفتمان پهلوی در برابر گفتمان جمهوری اسلامی و دستگاه تبلیغاتی آن یعنی صداوسیما تولید محتوا کرده است از این اصل مستثنی نیست. شبکه‌ی تلویزیونی ماهواره‌ای فارسی‌زبان با شعار «شبکه‌ای برای من و تو» با تمرکز بر برنامه‌های علمی، سرگرمی و سیاسی در ۲۸ اکتبر سال ۲۰۱۰ در لندن راه‌اندازی شد. شرکت مادر این شبکه، «شبکه‌ی تلویزیونی مرجان» نام دارد که متعلق به «کیوان عباسی» و «مرجان عباسی» است. حامیان مالی این شبکه، افراد نامشخصی هستند که هرگز نام آن‌ها فاش نشده است؛ دولت جمهوری اسلامی ایران معتقد است حامی مالی این شبکه دولت انگلستان است. به نوشته‌ی فایننشیال تایمز^۱، هویت حامیان مالی این شبکه مخفی مانده است، اما برخی از تحلیل‌گران ایرانی معتقدند که این شبکه به‌صورت تعمدی و با ظرافت به تبلیغ حکومت شاهنشاهی پهلوی می‌پردازد. این شبکه تلویزیونی به‌صورت گسترده به ایران پیش از انقلاب پرداخته و آن دوران را باشکوه جلوه می‌دهد. تولیدکنندگان و سرمایه‌گذاران این شبکه‌ها از طیف‌های سیاسی مختلفی بوده‌اند، اما نقطه‌ی مشترک همه‌ی آن‌ها در مخالفت با جمهوری اسلامی به‌عنوان یک هویت

^۱ Financial Times

سیاسی بوده است. پایگاهی که به صورت ویژه این رویکرد را رهبری و مخاطبان زیادی را جمع کرد، «من و تو» بوده که با برنامه‌های خود تلاش کرده تا احساسات مثبت نسبت به سلطنت طلبی را برانگیزد. «من و تو» با پخش فیلم‌های آرشیوی، فیلم‌های مستند و عکس‌ها، تصویر موردنظر خود از ایران قبل از انقلاب را در ذهن مخاطبان حک می‌کند.

بیان مسئله

تلویزیون در اکثر جوامع جزو دسترس پذیرترین رسانه‌ها محسوب و به عنوان رسانه‌ای که بسیار خوب از عهده‌ی وظیفه‌ی بازنمایی برمی‌آید و می‌تواند با استفاده از صداها و تصاویر، واقعیت را نمایندگی کرده و بر زندگی عمومی مردم تأثیر گذارد، مورد توجه است. رسانه می‌تواند حقیقت را با ترکیب واقعیت‌ها پنهان و آن را هم‌زمان مخدوش و معنای جدیدی از آن را سازمان‌دهی کند. این فرایند به وسیله کدگذاری متون و محتوا از جانب صاحبان رسانه و در فضای فکری و گفتمانی آن‌ها، به منظور القای یک تصویر یا برساخته شدن یک واقعیت صورت می‌گیرد. از این رو رمزگشایی معناها و نشانه‌هایی که گفتمان به مخاطبان عرضه می‌کند، برای تولیدکنندگان و همچنین مطالعه‌ی چگونگی خوانش متون از جانب مخاطب اهمیت می‌یابد؛ چراکه با بررسی نحوه‌ی بازخورد و واکنش زبانی و رفتاری و نوع خوانش مخاطبان از ارزش‌ها و ایدئولوژی‌های مطرح شده از سوی نظام حاکم، می‌توان به میزان وفاداری و علاقه و یا عدم پذیرش افکار عمومی به آن ایدئولوژی‌ها پی برد. خوانش موافق یا هژمونیک نتیجه‌ی عملکرد موفق در تثبیت ایدئولوژی و کسب و جاهت آن نزد افکار عمومی است که می‌تواند پشتیبانی و همراهی افکار عمومی را در مواقع خطر برای خود داشته باشد و نشان‌دهنده‌ی میزان مقبولیت و محبوبیت ایدئولوژی حاکم، نزد آنان است. خوانش متضاد می‌تواند نتایج عکس داده و ضرورت دارد گفتمان حاکم را متوجه لزوم تغییر رویه ساخت؛ چراکه عدم توجه به این مهم، زمینه‌های اضمحلال آن‌ها را فراهم می‌آورد. مطالعه‌ی نحوه‌ی رمزگشایی‌ها یا خوانش‌ها در فهم اینکه آیا افکار عمومی با ایدئولوژی‌های مطرح شده در روایت‌های تلویزیونی همسو است یا خیر بسیار کمک‌کننده است؛ بنابراین پژوهش حاضر در پی آن است تا با بررسی نحوه‌ی رمزگشایی افکار عمومی

از روایت‌های جاری در مستندهای شبکه‌ی «من و تو»، تأثیراتی را که این مستندها بر ذهنیت مخاطبان داشته‌اند را مورد مطالعه قرار دهد. این شبکه در راستای تغییر ذهنیت مخاطبان نسبت به خاندان پهلوی بسیار هزینه کرده است. روایت مستندها درصدد تأیید خاندان پهلوی برای مخاطبان بوده و به دفاع از حکومت پهلوی می‌پردازد؛ بدین جهت اهمیت دارد تا بررسی شود که آیا این نوع عملکرد و ارائه‌ی شواهد و مستندات تاریخی از سوی شبکه‌ی «من و تو» برای مخاطبان قابل پذیرش بوده یا خیر و آیا این شبکه توانسته است ذهنیت مثبتی را از سلطنت و حکومت پهلوی نزد مخاطب ایرانی ایجاد کند؟

با این تفصیل، پس از سال‌ها فعالیت به نظر می‌رسد مطالعه و کشف دیدگاه و خوانش مخاطبان ایرانی نسبت به مستندهای سیاسی (مستندهای بازنمایی کننده‌ی گفتمان جمهوری اسلامی و پهلوی) این شبکه ضروری است. عملکرد شبکه‌ی «من و تو» دقیقاً در نقطه‌ی مقابل عملکرد گفتمان جمهوری اسلامی تعریف می‌شود که همواره درصدد ارائه‌ی چهره‌ای نامشروع از حکومت پهلوی بوده و از این طریق با گفتمان مذکور مقابله کرده است. در صورتی که متون ارائه‌شده در مستندهای پهلوی از سوی مخاطبان مورد پذیرش واقع شود، زنگ خطری برای گفتمان رقیب (جمهوری اسلامی) است؛ چراکه ممکن است اعتماد عمومی را نسبت به حکومت و دولت‌مردان و همچنین تولیدات صداوسیما که رسانه‌ی غالب گفتمان جمهوری اسلامی است، کاهش داده و با متزلزل ساختن سرمایه‌ی اجتماعی حاکمان و دولت‌مردان فاصله‌ی عمیقی بین دولت-ملت ایجاد کند.

بنابراین سؤال اصلی در این پژوهش حول نحوه‌ی خوانش مخاطبان مطرح می‌شود؛ اینکه گروه‌های کانونی، مستندهای سیاسی شبکه‌ی «من و تو» را به چه صورت و چگونه خوانش می‌کنند؟

هدف تحقیق

هدف این تحقیق، شناخت نوع خوانش مخاطبان شبکه‌ی «من و تو» از مستندهای سیاسی این شبکه است.

پرسش‌های تحقیق

پرسش اصلی

- شهروندان دورودی، مستندهای سیاسی شبکه‌ی «من و تو» را چگونه خوانش می‌کنند؟

پرسش فرعی

- آیا شبکه‌ی «من و تو» توانسته است بر نوع خوانش مخاطبان از مستندها تأثیرگذار باشد؟
- آیا مصاحبه‌شوندگان همان‌گونه که مدنظر و مقصود تولیدکنندگان هست، مستندها را خوانش می‌کنند؟

پیشینه پژوهش

جدول شماره ۱ با چهارده عنوان پژوهش، پژوهش‌های مرتبط با پژوهش حاضر را به ما نشان می‌دهد.

جدول ۱. پیشینه‌ی پژوهش

ردیف	نام پژوهشگر	عنوان پژوهش	نظریات استفاده‌شده	روش پژوهش	یافته‌ها
۱	سیف (۱۴۰۰)	بازنمایی جمهوری اسلامی و حکومت پهلوی در شبکه‌ی تلویزیونی «من و تو»	تحلیل گفتمان لاکلاو و موفه و فر کلاف	تحلیل گفتمان لاکلاو و موفه و فر کلاف	شبکه‌ی من و تو با بازنمایی مثبت حکومت پهلوی، دال مرکزی گفتمان پهلویسم را حول «حکومت پادشاهی» ایجاد و با مقوله‌هایی چون آزادی بیان و عناصر آن شامل، آزادی‌های فردی و اجتماعی، آزادی عقیده، آزادی مطبوعات و آزادی رسانه‌ها، اصالت و بخشیدن به احزاب و تکررگرایی، استقلال قوا و روابط سیاسی دوستانه با جوامع بین‌المللی، گفتمان خود را «مفصل‌بندی» می‌کند؛ در مقابل این شبکه به بازنمایی منفی حکومت جمهوری اسلامی و «غیرت‌سازی» ارکان آن از جمله، ولی‌فقیه، سپاه پاسداران و شورای نگهبان می‌پردازد و...
۲	علیزاده و زردار (۱۳۹۶)	عوامل مؤثر بر تماشای شبکه ماهواره‌ای «من و تو» توسط جوانان	نظریه استفاده و رضامندی- نظریه مصرف رسانه‌ای	مصاحبه فردی و گروهی	بازنمایی ممنوعه‌ها، صمیمیت و جوانی، قدرت بخشیدن به مخاطب و اطلاعات- سرگرمی و مضامینی چون پرداختن به ممنوعه‌ها در گفتمان رسمی، آشنایی با سبک زندگی ایرانیان خارج از کشور، بازسازی حافظه‌ی تاریخی و فرهنگی، صمیمیت، جوانی دست‌اندرکاران، حضور ستاره‌ها، ویژگی‌های خاص مجریان، تنوع، به‌روزرسانی، خلاقیت و نوآوری، ویژگی‌های فنی (بصری)، داستان‌گویی مستند، مضامین و روایت‌های متفاوت و سهیم‌شدن مخاطب در تجربه‌های جدید، دلیل اصلی تماشا و انتخاب مخاطبان جوان بوده است.

ردیف	نام پژوهشگر	عنوان پژوهش	نظریات استفاده شده	روش پژوهش	یافته‌ها
۳	مهدی زاده، ذکایی، فرقانی و علیزاده (۱۳۹۳)	رمز گذاری و رمز گشایی خبر تلویزیونی؛ مقایسه اخبار تلویزیون ج.ا.ا و بی‌بی‌سی فارسی	نظریه دریافت استورات هال	روش تحلیل گفتمان انتقادی ون دایک و روش مصاحبه فردی و گروهی	نتایج این پژوهش حاکی از آن است که مصاحبه‌شوندگان تحت تأثیر متون هویتی، تجربه‌ی زیسته، دسترسی به گفتمان‌های دیگر و مؤلفه‌های زمینه‌ای و با استفاده از مؤلفه‌های هر دو گفتمان به خوانش مسلط، توافقی و متضاد هر دو شبکه پرداختند.
۴	آزاد ارمکی و محمدی (۱۳۸۵)	تلویزیون و هژمونی فرهنگی (قرائت‌های زنان از سریال نرگس)	نظریات مطالعات فرهنگی	روش تحلیل (مسائلی چون خرید، مد، آرایش، تفریح، فراغت و غیره) اهمیت بیشتری می‌دهند، گرایش کمتری به پذیرش خوانش مرجح سریال دارند	تحلیل قرائت‌های زنان نشان می‌دهد که آن گروه از زنان که به زندگی روزمره‌ی خود (مسائلی چون خرید، مد، آرایش، تفریح، فراغت و غیره) اهمیت بیشتری می‌دهند، گرایش کمتری به پذیرش خوانش مرجح سریال دارند
۵	آزاد ارمکی و محمدی (۱۳۸۵)	زنان و سریال‌های تلویزیونی (سریال کلاتر)	نظریات مطالعات فرهنگی	روش مصاحبه متمرکز	زنان در اغلب موارد با قرائت مسلط یا گفتمان حاکم بر متن وارد گفت‌وگو می‌شوند و ایده‌ها و ارزش‌ها و معناهای مرجح آن را به شیوه دیگری یا حتی به شکل وارونه رمز گشایی می‌کنند.
۶	کریمی و مهدی زاده (۱۳۹۲)	تحلیل خوانش زنان از سریال‌های ماهواره‌ای فارسی زبان؛ مورد مطالعه: زنان شهر سنندج	نظریه دریافت استورات هال	مصاحبه فردی و گروهی	افراد مختلف بر اساس ویژگی‌های فردی و همچنین زمینه‌های اجتماعی و فرهنگی خود با شخصیت‌های این سریال‌ها احساس همزادپنداری می‌کنند. نتیجه‌ی پژوهش دیگر حاکی از آن بود که انطباق زیادی بین زمینه‌های اجتماعی مخاطبان با دریافت آن‌ها وجود دارد.

ردیف	نام پژوهشگر	عنوان پژوهش	نظریات استفاده شده	روش پژوهش	یافته‌ها
۷	رضایی و کلاتری (۱۳۹۰)	خوانش مخاطبان سریال‌های شبکه ماهواره‌ای فارسی وان: مورد تماشای ویکتوریا	نظریه مخاطب فعال	مصاحبه عمیق	وضعیت واقعی زندگی زنان تماشاگر با متن تصویری، مقایسه و موضوع مجادله تماشاگران است. تأهل، اشتغال و رشته‌ی تحصیلی متغیرهایی هستند که در نوع چنین خوانش‌هایی مؤثرند.
۸	انجدانی و خوش‌گویان‌فرد (۱۳۹۴)	بررسی خوانش زنان تهرانی از سریال کلاه پهلوی	نظریه دریافت استورات هال	مصاحبه گروهی متمرکز	تفاوت‌هایی در واکنش مخاطبان به این سریال وجود دارد و آنان دریافت کنندگان منفعل پیام‌های موجود در سریال نیستند. زنان بسته به ویژگی‌ها و شرایط زندگی خود به منابع اطلاعاتی و گفتگویی گوناگونی دسترسی دارند و به نحوه‌های متفاوتی با پیام‌های تلویزیونی مواجه می‌شوند.
۹	دیوید مورلی (۱۹۸۰)	کتاب «مخاطبان نیشن واید»	نظریه دریافت استورات هال	مصاحبه	قرائت مخاطبان، همواره برآیند پایگاه اجتماعی به‌علاوه‌ی مواضع گفتگویی خاص است
۱۰	کاتز و لیز (۱۹۹۰)	بررسی مصرف سریال دالاس و تأثیرات فرهنگی و سیاسی آن	رویکرد دریافت - مخاطب فعال	مصاحبه	دالاس برای تمامی گروه‌ها یکسان و واحد پیامی واحد برای دهکده‌ی جهانی است، به نحوی متفاوت و بر اساس زمینه‌های فرهنگی و چارچوب‌های ادراکی مخاطبان، رمزگشایی و برداشت می‌شود. بینندگان از توانایی‌های انتقادی قابل توجهی برخوردارند و در سطوح گوناگون ایدئولوژیک، زیبایی‌شناختی، اخلاقی و... با سریال وارد گفت‌وگو می‌شوند.
۱۱	چیرز ^۱ (۲۰۱۰)	-	-	-	تجربه‌ی روزمره و چارچوب شناختی مخاطب روی دریافت آن‌ها تأثیر می‌گذارد و زنان سیاه‌پوست به دلیل تجربه‌های یکسان، مشابهت زیادی از نظر تحلیل دریافت سریال دارند.

ردیف	نام پژوهشگر	عنوان پژوهش	نظریات استفاده‌شده	روش پژوهش	یافته‌ها
۱۲	هابسون (۱۹۸۲)	Crossroads: The Drama of a Soap Opera	رویکرد قوم‌نگاری	مصاحبه عمیق	دریافت معنا فقط یک‌بار خلق نمی‌شود بلکه فرایندی تکوینی است که در مواجهه با زمینه‌های جدید چه‌سا از نخستین لحظه‌های مصرف فراتر می‌رود. آن‌ها از این طریق تجارب و اعتقادات خود را به داستان‌های برنامه اضافه می‌کنند.

جنبه نوآوری پژوهش

در پژوهش، سیف (۱۴۰۰) پژوهشگر با استفاده از نظریات تحلیل گفتمان لاکلاو و موفه و فرکلاف مستندهای سیاسی شبکه من و تو را تحلیل گفتمان کرده و در نهایت به این نتیجه رسیده است که مستندهای سیاسی این شبکه، حکومت پهلوی را به صورت مثبت و حکومت جمهوری اسلامی را به صورت منفی بازنمایی نموده است. در پژوهش حاضر پژوهشگر، به روش مصاحبه گروهی با شهروندان دورودی در صدد کشف نوع خوانش آن‌ها نسبت به همین مستندهاست.^۱ در پژوهش علیزاده و زردار (۱۳۹۶)، عوامل مؤثر بر تماشای شبکه ماهواره‌ای «من و تو» توسط جوانان به وسیله مصاحبه فردی و گروه‌های کانونی کشف می‌شود. وجه اشتراک این پژوهش با پژوهش حاضر در روش مصاحبه و شبکه مورد نظر هست. در سایر پژوهش‌ها قرائت و خوانش‌های مخاطبان را در خصوص یک محتوای تلویزیونی مشاهده می‌کنیم که وجه اشتراک آن‌ها با پژوهش حاضر یا در روش پژوهش است و یا در مبنای نظری مشترک و یا هر دو؛ اما با توجه به مراجعه به پایگاه‌های علمی مقالات و همچنین بررسی پژوهش‌های پیشین، تاکنون به روش مصاحبه با گروه‌های کانونی، در خصوص نحوه خوانش مخاطبان از مستندهای سیاسی و البته بحث برانگیز شبکه‌ی «من و تو» که گفتمان جمهوری اسلامی و پهلوی را بازنمایی می‌کند،

۱. منظور همان مستندهایی است که پیش‌تر در پژوهش سیف (۱۴۰۰)، به روش تحلیل گفتمان انتقادی فرکلاف و تحلیل گفتمان لاکلاو و موفه بررسی شده‌اند. به عبارتی هر ۱۴ مستند در هر دو پژوهش یکسان هستند.

پژوهشی انجام نشده است. با این تفاسیر ما معتقدیم که هدف و مقصود هر رسانه و تولیدکنندگان آن تأثیرگذاری بر مخاطبان آن رسانه است و در این پژوهش ما دقیقاً به دنبال همین پرسش هستیم که آیا مصاحبه‌شوندگان همان گونه مستندها را خوانش کرده‌اند که صاحبان شبکه من و تو و تولیدکنندگان این مستندها مدنظر داشته‌اند؟ ساده‌تر اینکه آیا تولیدکنندگان مستندها توانسته‌اند بر اذهان و نگرش‌های بینندگان این مستندها به گونه‌ای که مصاحبه‌شوندگان حکومت پهلوی را بهتر و برتر از حکومت جمهوری اسلامی تشخیص دهند، تأثیرگذار باشند؟ این پرسش‌ها دقیقاً وجه افتراق این پژوهش با پژوهش‌های مذکور است.

ادبیات نظری

نظریه‌ی دریافت^۱

در این رویکرد حال استدلال می‌کند که امکان استنباط بیش از یک برداشت یا قرائت از متون رسانه‌ای وجود دارد؛ یعنی میان پیامی که به وسیله‌ی فرستنده رمزگذاری می‌شود و آنچه از سوی مخاطب رمزگشایی می‌شود، لزوماً انطباق یا همانندی وجود ندارد. حال با اصلاح نظریه‌ی ساختارگرایانه‌ی ایدئولوژی در تحلیل کارکردهای فرهنگی و اجتماعی رسانه‌ها، آلتوسر را به‌خاطر نادیده گرفتن امکان مخالفت یا چالش در برابر ایدئولوژی حاکم، موردانتقاد قرار می‌دهد. وی با ارائه‌ی مقاله‌ی رمزگذاری/ رمزگشایی گفتمان تلویزیون (۱۹۷۳)، تقارن مستقیم و سراسرست بین معنای موردنظر فرستنده و چگونگی تفسیر آن معنا به‌وسیله‌ی دریافت‌کننده را رد و دیدگاه خود را بر دو مورد متمرکز می‌کند: ۱- تحلیل ساختارهای اجتماعی و سیاسی که در آن محتویاتی تولید می‌شود (کدگذاری) و ۲- استفاده از محتویات رسانه (رمزگشایی) (جی باران و دیویس، ۱۳۹۸: ۳۲۱). حال در این مقاله می‌نویسد: سه موضع فرضی را می‌توان مشخص کرد که رمزگشایی‌های یک گفتمان تلویزیونی می‌تواند در آن‌ها بر ساخته شود: ۱- موضع مسلط- هژمونیک ۲- موضع مورد توافق ۳- موضع متضاد.

در موضع رمزگشایی مسلط^۱ بیننده معنای ضمنی را به شکلی کامل و صریح در تلویزیون می‌گیرد و پیام را مبنای رمز مرجحی رمزگشایی می‌کند که در چارچوب آن رمزگذاری شده است؛ می‌توانیم بگوییم بیننده در چارچوب رمز مسلط عمل می‌کند.

در موضع رمزگشایی توافقی^۲، متضمن آمیزه‌ای از عناصر سازگار و مخالف است: مشروعیت تعاریف هژمونیک را برای ایجاد دلالت‌های بزرگ به رسمیت می‌شناسد، اما در سطحی محدودتر و وضعیتی قواعد زیرین خود را وضع می‌کند. به بیان دیگر با استثنائات بر قاعده عمل می‌کند. با وجودی که موقعیت ممتاز تعاریف مسلط از رویدادها را می‌پذیرد، این حق را برای خود حفظ می‌کند که آن‌ها را در شرایط محلی و مواضع مادی‌تر خود به شکلی که بیشتر مورد توافق باشد به کار بندد. این گونه از ایدئولوژی مسلط مبتنی بر توافق، با تناقض‌هایی همراه است، اما این تناقض‌ها تنها در برخی موارد خاص کاملاً آشکار می‌گردند. رمزهای مورد توافق از طریق آنچه منطقی‌های خاص یا وضعیتی بنامیم عمل می‌کنند، رابطه‌ی متفاوت و نابرابر این منطقی‌ها با گفتمان‌ها و منطقی قدرت است که این منطقی‌ها را حفظ می‌کند.

در موضع رمزگشایی متضاد^۳، ممکن است بیننده‌ای زیربوم‌های صریح و ضمنی یک گفتمان را کاملاً بفهمد اما رمز پیام را به شکلی عام اما متضاد بگشاید. او تمامیت پیام را در رمز مرجح می‌شکند تا بار دیگر در یک چارچوب بدیل ذهنی به آن تمامیت بخشد (مهدی‌زاده، ۱۳۹۵: ۲۲۸-۲۲۷).

مطالعات دریافت، نقشی محوری برای مخاطب برای خوانش پیام قائل بوده و بیان می‌دارد که دریافت و تولید معنا را نمی‌توان از زمینه‌های خاص حدویشان جدا کرد و آنگاه به معنای محض پیام دست یافت. این نظریه بر آن است که نه تنها اهمیت تجربه‌ی مخاطبان، بلکه معنای اقتباس شده از محتوای رسانه‌ها نیز تا حد زیادی به تصورات، تجارب و موقعیت اجتماعی یکایک مخاطبان بستگی دارد. مخاطبان، معانی ارائه شده در متون رسانه‌ای را بر اساس نگرش‌ها و آرزوهای خود «رمزگشایی» می‌کنند؛ هرچند این کار در

1 Preferred reading

2 Negotiated reading

3 Oppositional decoding

خوانش شهروندان دورودی از مستندهای سیاسی شبکه‌ی «من‌وتو» ...؛ سیف و همکاران | ۳۰۱

چارچوب نسبتاً مشابهی صورت می‌گیرد (همان: ۲۳۴). دیوید مورلی، جان فیسک، میشل دوسرتو و هنری جنکینز نیز هر کدام به‌نوعی از اقتدار مصرف‌کننده یا مخاطب در مصرف رسانه‌ای و رمزگشایی از پیام، به دفاع پرداخته و با انجام پژوهش‌هایی در این زمینه درصدد تأیید آن بوده‌اند. پرتی آلاسوتاری^۱ (۱۹۹۹) استدلال می‌کند که مطالعات دریافت (پذیرش) وارد مرحله‌ی سوم شده است که اولین مرحله بر رویکرد رمزگذاری و رمزگشایی‌ها متمرکز است و مرحله دوم تحت‌تأثیر مخاطب‌شناسی و مردم‌نگاری دیوید مورلی قرار دارد (جی باران و دیویس، ۱۳۹۸: ۳۲۵). پس به‌طور خلاصه در پژوهش حاضر بر اساس «رویکرد دریافت» و با استناد به پژوهش‌های پیشین معتقدیم شبکه‌ی تلویزیونی «من‌وتو» مجموعه مستندهایی را بر اساس بازنمایی مثبت حکومت پهلوی و بازنمایی منفی حکومت جمهوری اسلامی کدگذاری نموده است و پژوهشگران با تمرکز بر مخاطبان و مصاحبه با آنان، به دنبال کشف چگونگی خوانش یا رمزگشایی و معناسازی از این مجموعه مستندها هستند. با توجه به پتانسیل نظریه دریافت در کشف و نوع خوانش مخاطبان از محتویات رسانه‌ای و مکتوب، بر آن شدیم که این نظریه را برای مبانی نظری این پژوهش به کار ببریم چراکه معتقدیم تنها نظریه حاضر است که توانایی کاربست در این پژوهش را دارد.

روش پژوهش

در پژوهش موردنظر از سنت روش کیفی پیروی کرده و از دو روش تحلیل مضمون (دست‌یابی به نوع رمزگذاری متون مستندهای سیاسی شبکه‌ی من‌وتو) و روش مصاحبه‌ی نیمه‌ساخت‌یافته‌ی فردی و گروهی (کانونی- دست‌یابی به خوانش مخاطبان) بهره گرفته‌ایم. در مرحله‌ی اول به روش تحلیل مضمون، ۱۴ مستند سیاسی موردنظر را بررسی و نحوه‌ی بازنمایی گفتمان جمهوری اسلامی و گفتمان پهلوی را کشف و در مرحله‌ی بعد خوانش مخاطبان را نسبت به این مستندها به روش مصاحبه‌های فردی و گروهی مطالعه نموده‌ایم و درنهایت در مرحله‌ی سوم به مقایسه‌ی خوانش مخاطبان با نحوه‌ی رمزگذاری

1 Pertti Alasuutari

شبکه‌ی «من و تو» پرداخته شده است. پژوهشگران با استفاده شبکه‌های اجتماعی (اینستاگرام، گروه‌های واتساپی و تلگرامی) از علاقه‌مندان برای شرکت در این پژوهش دعوت به عمل آوردند که مورد استقبال عده‌ای از شهروندان دورودی واقع شد و در نهایت با ۲۷ نفر از ایشان مصاحبه‌های فردی و گروهی صورت رفت. از آنجا که در دوران کرونا امکان برقراری ارتباط حضوری با مصاحبه‌شوندگان میسر نبود، مصاحبه‌های فردی در چت خصوصی (پی‌وی^۱) و مصاحبه‌های گروهی در گروه واتساپی و کلاب‌هاوس انجام شد و بنابراین از ارتباطات برخط بهره‌مند شدیم.

مصاحبه‌ها هم به صورت متنی و هم به صورت صوتی بین طرفین مصاحبه صورت گرفته و به طور معمول زمان مصاحبه‌های گروهی بین ۲ ساعت و ۳۰ دقیقه تا ۳ ساعت و زمان مصاحبه‌های فردی بین ۱ ساعت و نیم تا ۲ ساعت به طول انجامید. نمونه‌های این پژوهش افراد ۲۲ تا ۵۵ ساله ساکن شهرستان دورود بودند که پژوهشگران ۱۴ مستند مذکور «شبکه‌ی من و تو» را ابتدای مردادماه ۱۴۰۰ در قالب لوح فشرده در اختیار آن‌ها قرار داده بودند. شیوه‌ی نمونه‌گیری در این پژوهش نمونه‌گیری هدفمند است؛ بدین معنا که پژوهش‌گر افراد و مکان مطالعه را از این رو که می‌تواند در فهم مسئله پژوهش و پدیده محوری مطالعه مؤثر باشند، برای مطالعه انتخاب می‌کند. فرایند مصاحبه از اواسط شهریور ۱۴۰۰ شروع و تا پایان آبان ماه ادامه پیدا کرد و با توافق پژوهش‌گران به پایان دادن به مصاحبه با افراد، با رسیدن به اطلاعات و مضامین تکراری و اشباع نظری، به مصاحبه‌ها خاتمه داده شد. در این پژوهش با شرکت‌کنندگان در مصاحبه‌ها که شامل ۲۷ نفر بودند، ۱۵ مصاحبه‌ی فردی و ۴ مصاحبه‌ی گروهی انجام شد. مصاحبه‌شوندگان در این پژوهش ۱۶ خانم و ۱۱ آقا بودند که از حیث ویژگی‌هایی چون: سن، شغل، تحصیلات، گرایش‌های سیاسی و میزان درآمد با هم تفاوت داشته و راهبرد عدم همگونی نمونه‌ها در این پژوهش منظور شده است.

روش تحلیل داده‌ها

پژوهش‌گران در پژوهش موردنظر، از روش تحلیل مضمون برای تحلیل متن مصاحبه‌های فردی و گروهی بهره گرفته‌اند. تحلیل مضمون یک روش تجزیه و تحلیل داده‌های کیفی است که شامل خواندن از طریق مجموعه داده‌ها (مانند رونوشت‌های مصاحبه‌های عمیق یا گروه‌های متمرکز) و شناسایی الگوهای معنا در میان داده‌ها برای استخراج مضامین است. این نوع تحلیل شامل یک فرآیند فعال بازتابی است، جایی که تجربه ذهنی محقق نقش اصلی را در معناسازی از داده‌ها ایفا می‌کند. این روش برای شناسایی، تحلیل و گزارش دادن از الگوهای موجود در داده‌ها به کار می‌رود و مبین اطلاعات مهمی درباره‌ی داده‌ها و سؤالات تحقیق است و تا حدی، معنی و مفهوم الگوی موجود در مجموعه‌ای از داده‌ها را نشان می‌دهد. مراحل شش‌گانه‌ی تحلیل مضمون عبارت‌اند از: آشنایی با داده‌ها، ایجاد کدهای اولیه، جست‌وجوی مضامین، بازبینی مضامین، تعریف و نام‌گذاری مضامین و تهیه گزارش (Glock & Stark, ۲۰۰۶). مضمون یا تم، مبین اطلاعات مهمی درباره‌ی داده‌ها و سؤالات تحقیق بوده و تا حدی، معنی و مفهوم الگوی موجود در مجموعه‌ای از داده‌ها را نشان می‌دهد. مضمون، الگویی است که در داده‌ها یافت می‌شود و حداقل به توصیف و سازمان‌دهی مشاهدات و حداقل به تفسیر جنبه‌هایی از پدیده می‌پردازد (عابدی جعفری و همکاران، ۱۳۹۰).

کدگذاری توصیفی، کدگذاری تفسیری و کدگذاری فراگیر مراحل کدگذاری این پژوهش بوده و داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار MAXQDA ۲۰۲۰ برای کدگذاری متن مصاحبه‌ها استفاده شده است.

جدول ۲. مستندهای انتخابی و نوع گفتمان بازنمایی شده

کدام گفتمان بازنمایی می‌شود؟		نام مستندها	ردیف
گفتمان پهلویسم	گفتمان جمهوری اسلامی		
	*	کوله بر	۱
	*	پرواز ۷۵۲	۲
*		شاهد تاریخ	۳

کدام گفتمان بازنمایی می‌شود؟		نام مستندها	ردیف
گفتمان پهلویسم	گفتمان جمهوری اسلامی		
	*	۱۲۴	۴
*		شهبانو	۵
	*	خمینی	۶
	*	ولایت فقیه	۷
*		از تهران تا قاهره	۸
*		۳۷ روز	۹
	*	نوفل لوشاتو	۱۰
*		مهمان قاهره	۱۱
	*	انقلاب ۵۷ (از شایعه تا واقعیت)	۱۲
*		رضاشاه	۱۳
	*	نهاد ریاست جمهوری	۱۴

یافته‌ها

الف- نتایج حاصل از تحلیل مضمون مستند (رمزگذاری)

۱- بازنمایی منفی جمهوری اسلامی ایران

در مستند «کوله‌بر»، مظلومیت کول‌بران به عنوان شهروندان مرزنشین ایرانی که به دلیل بیکاری و نبود شغل و بی‌تفاوتی دولت در ایجاد شغل و مرتفع کردن مشکلات آن‌ها، به اجبار به این شغل روی آورده‌اند اما توسط نیروهای مرزبانی با شلیک مستقیم کشته می‌شوند. «مستند ۱۲۴» که در آن مستند سردار سلیمانی به عنوان تروریست و عامل ناآرامی در منطقه معرفی می‌شود؛ در این مستند تأکید بر این بوده که نشان دهد حکومت جمهوری اسلامی در برابر ترور سردار سلیمانی به عنوان یکی از برجسته‌ترین افراد حکومت نتوانسته هیچ اقدامی در برابر آمریکا انجام دهد و تبلیغات دولت مردان و فرماندهان سپاه صرفاً در حد یک شعار و رجزخوانی است. «مستند ۷۵۲» که ماجرای سقوط هواپیمای اوکراینی در دی ۱۳۹۸ است که توسط سپاه پاسداران به صورت عمدی مورد اصابت موشک قرار گرفته

است و دولت مردان و مقامات ایرانی این عمدی بودن را انکار و بر خطای انسانی تأکید می‌کنند. «مستند نوفل‌لوشاتو» ماجرای روستای نوفل‌لوشاتو در فرانسه به‌عنوان پایگاه آیت‌الله خمینی برای ارتباط با انقلابیون است؛ شبکه‌ی من‌وتو مدعی است که مقامات کشورهای پهلوی که حکومت پهلوی را به‌عنوان رقیب و تهدیدی علیه خود می‌دانسته‌اند با حمایت از آیت‌الله خمینی در زمان تبعید و در اختیار گذاشتن امکانات و ابزار تبلیغاتی برای وی، زمینه‌ی سقوط حکومت پهلوی را فراهم کرده‌اند، همچنین در این مستند آیت‌الله خمینی برخلاف تصورات طرفداران و آنچه حکومت جمهوری اسلامی از شخصیت ایشان به‌عنوان شخصیتی اسطوره‌ای به مردم ایران نشان داده‌اند، وی را به‌عنوان شخصی عادی و فاقد منطق و خودرأی بازنمایی می‌کند. در «مستند ولایت‌فقیه» نظریه‌ی ولایت‌فقیه نه به‌عنوان یک اصل دینی و مستند بلکه به‌عنوان یک برساخت اجتماعی نشان داده می‌شود که توسط آیت‌الله خمینی پایه‌گذاری و توسط روحانیت هژمونیک شده است؛ بنابراین حکومت تحت فرمان ولایت‌فقیه، همان حکومت دیکتاتوری است که درپوشش اسلامی پنهان شده است، حکومتی که مردم صلاح خود را نمی‌دانند و ولی‌فقیه فراتر از قانون و اراده مردم تصمیم‌گیری می‌کند. مستند «خمینی» از ماجرای به قدرت رسیدن آیت‌الله خمینی پس از بهمن ۱۳۵۷ روایت می‌کند. در این مستند آیت‌الله خمینی به‌عنوان شخصی بنیادگرا، خودرأی، فرصت‌طلب و جنگ‌افروز بازنمایی می‌شود؛ شخصی که مخالفان خود را اعدام، از شخصیت کاریزماتیک خود سوءاستفاده و به دنبال جهانی کردن ایدئولوژی‌اش و صدور انقلاب اسلامی به کشورهای دیگری چون عراق و فلسطین است و درنهایت در مستند «ریاست جمهوری» تأکید بر نهاد ریاست جمهوری به‌عنوان ابزار ولی‌فقیه و بازنمایی آن به‌عنوان نهادی فاقد اراده، منابع و قدرت بوده که صرفاً نماد و سنبلی از وجود دموکراسی است؛ چراکه این نهاد درواقع هیچ اختیاری فراتر از ولی‌فقیه ندارد. این مستند این‌گونه بازنمایی می‌کند که رئیس‌جمهور درواقع فاقد قدرت است و همه‌ی تصمیمات توسط نهاد رهبری اخذ می‌شود.

۲- بازنمایی مثبت حکومت پهلوی

در مستند «رضاشاه» شبکه‌ی من و تو با تأکید بر اقدامات وی در مدت‌زمان شانزده سال پادشاهی، رضاشاه را به صورت مثبت بازنمایی کرده است؛ تأکید بر اقداماتی چون ساخت راه آهن سراسری ایران با بودجه داخلی بر سر مالیات‌های قند و شکر، راه‌سازی سراسری در کل کشور، تهیه و تصویب نخستین قانون مدنی ایران و... . مستند «از تهران تا قاهره» با تأکید بر قدرت محمدرضاشاه پهلوی در تأثیرگذاری و اعتبار وی در منطقه و جهان و به‌عنوان کنترل‌کننده‌ی قیمت نفت، روحیه منعطف وی با مخالفین از جمله انقلابیون و روحانیت و داشتن برنامه برای توسعه‌ی اقتصادی ایران، بازنمایی مثبتی از وی ارائه کرده است. مستند «مهمان قاهره» روایت مراسم تشییع و خاکسپاری محمدرضاشاه پهلوی در مصر است؛ در این مستند محمدرضاشاه پهلوی به‌عنوان پادشاهی ملی‌گرا، وطن‌دوست و دوستدار مردم معرفی می‌شود که حاضر نیست برای حفظ قدرت دست به سرکوب و یا کشتار انقلابیون بزند و همین دیدگاه باعث می‌شود که وی بدون خشونت و صدمات جانی، قدرت را به انقلابیون واگذار و ایران را ترک کند. مستند «شاهد تاریخ» تأکید بر اعتبار و جایگاه حکومت پهلوی در مجامع بین‌المللی و ویژگی‌های مثبت شخصیتی محمدرضاشاه پهلوی از جمله منظم بودن و حامی منافع ملی بودن، داشتن برنامه اقتصادی و توسعه از جانب وی دارد. «مستند ۳۷ روز» که ماجرای دوره سی‌وهفت روزه‌ی نخست‌وزیری بختیار تا ترور وی را روایت می‌کند، بازنمایی مثبت شاپور بختیار و حکومت پهلوی است. مستند وی را شخصیتی اهل منطق، اهل گفت‌وگو، طرفدار آزادی بیان، آزادی مطبوعات و طرفدار آزادی زندانیان سیاسی، شخصی قانون‌گرا، طرفدار دموکراسی و وطن‌دوست معرفی می‌کند که معتقد است شاه باید اختیارات محدود و طبق قانون داشته باشد. مستند «انقلاب ۵۷ از شایعه تا واقعیت» شایعات مربوط به انقلاب ۵۷ را بررسی و درصدد است تا شایعات را به استناد مدارک رد کند. بازنمایی مثبت محمدرضاشاه با نشان دادن تدبیر و آینده‌نگری وی در خرید تسلیحات نظامی از آمریکا که در جنگ هشت‌ساله‌ی ایران و عراق کارساز بوده است و درنهایت در مستند «شهبانو» که با اشاره به

خوانش شهروندان دورودی از مستندهای سیاسی شبکه‌ی «من و تو» ...؛ سیف و همکاران | ۳۰۷

ارزش دادن به جایگاه زن و توسعه و پیشرفت کشور بازنمایی مثبتی از حکومت پهلوی را به تصویر می‌کشد.

جدول ۳. نتایج حاصل از تحلیل مضمون مستندها

ردیف	نام مستند	موضوع مستند	گزاره‌های گفتمانی مسلط	مقاومت تولیدشده در متن	هدف از ساخت مستند
۱	رضاشاه	داستان به قدرت رسیدن رضاشاه در زمان قاجار تا زمان مرگ وی	رضاشاه در جایگاه سوژه قدرت	مقاومت در برابر گفتمان جمهوری اسلامی با بازنمایی مثبت از رضاشاه پهلوی و دست‌نشانده نبودن وی	بازنمایی مثبت از رضاشاه با معرفی اقدامات وی در مدت زمان شانزده سال پادشاهی
۲	از تهران تا قاهره	بازگویی حوادث و اتفاقات آخرین روزهای حکومت پهلوی در تهران تا درگذشت محمدرضا شاه پهلوی در مصر است	خاندان پهلوی در ابتدا در جایگاه سوژه‌ی قدرت و سپس در جایگاه سوژه‌ی مظلومیت	مقاومت در برابر گفتمان جمهوری اسلامی در خصوص ادعای غارت گنجینه‌ها و اموال ملی توسط خاندان پهلوی پس از انقلاب	بازنمایی مثبت حکومت پهلوی و محمدرضا شاه رد خصوص اقدامات وی و بازنمایی منفی حکومت جمهوری اسلامی در خصوص نابود کردن سرمایه‌های مالی و انسانی ایران
۳	مهمان قاهره	مراسم تشییع و خاک‌سپاری محمدرضا پهلوی در قاهره	تنفر مردم از شاه و خاندان پهلوی و پذیرفتن پایان اعتبار حکومت پهلوی توسط دولتمردان کشورهای خارجی	مقاومت در برابر گفتمان جمهوری اسلامی با بازنمایی مثبت از محمدرضا شاه پهلوی	نشان دادن وفاداری و قدردانی دولت مصر نسبت به شاه و خاندان پهلوی و بازنمایی شاه به‌عنوان فردی ملی‌گرا و وطن‌دوست
۴	شاهد تاریخ	شرح زندگی شخصی امیر اصلا ن افشار و روابط نزدیک وی با محمدرضا شاه پهلوی	حکومت پهلوی به‌عنوان حکومتی مقتدر و دارای اعتبار	مقاومت در برابر گفتمان جمهوری اسلامی مبنی بر دست‌نشانده بودن شاه	بازنمایی مثبت حکومت پهلوی، محمدرضا شاه و امیر اصلا ن افشار

ردیف	نام مستند	موضوع مستند	گزاره‌های گفتمانی مسلط	مقاومت تولیدشده در متن	هدف از ساخت مستند
۵	۳۷ روز	روایت ماجرای دوره سی‌وهفت روزهی نخست‌وزیری بختیار تا ترور وی	گفتمان پهلویسم در جایگاه گفتمان حقیقت	مقاومت در برابر گفتمان جمهوری اسلامی و انقلاب اسلامی در خصوص شخصیت شاپور بختیار	بازنمایی مثبت از شاپور بختیار و حکومت پهلوی و بازنمایی منفی روحانیت و انقلابیون
۶	انقلاب ۵۷	بررسی شایعات مربوط به انقلاب سال ۱۳۵۷	گفتمان پهلویسم به‌عنوان گفتمان حقیقت	مقاومت گفتمان پهلویسم در برابر شایعه‌سازی‌های گفتمان انقلاب اسلامی	بازنمایی منفی انقلابیون و روشنفکران چپ و روسیه به‌عنوان مخالفین حکومت پهلوی
۷	شهبانو	روایت فرح پهلوی از زندگی خود از زمان کودکی تا زمان مصاحبه	زن در جایگاه سوژه قدرت	مقاومت در برابر گفتمان جمهوری اسلامی با بازنمایی مثبت از شخصیت‌های اخلاقی فرح پهلوی	بازنمایی مثبت حکومت پهلوی به‌عنوان حکومت حامی ارزش‌های زنانه و دارای اعتبار در جهان
۸	کوله‌بر	مصاحبه با کولبران	مظلومیت کولبران به‌عنوان شهروندان مرزنشین ایرانی	مقاومت کولبران به‌عنوان شهروندان ایرانی در برابر گفتمان جمهوری اسلامی	بازنمایی زندگی کولبران به‌عنوان شهروندان ایرانی و بازنمایی منفی نیروهای مرزبانی و دولت جمهوری اسلامی به‌عنوان «دیگری»
۹	هوایمای ۷۵۲	ماجرای سقوط هوایمای اوکراینی در دی ۱۳۹۸	سپاه پاسداران در جایگاه گفتمان قدرت	مقاومت خانواده‌های کشته‌شدگان در برابر نهاد سپاه پاسداران و گفتمان جمهوری اسلامی	بازنمایی منفی از سپاه پاسداران و دولتمردان ایرانی به‌منظور کاهش سرمایه اجتماعی آن‌ها میان شهروندان ایرانی
۱۰	مستند	گزارشی از زمان ترور	حضور ارزش‌های	مقاومت مخالفین	بازنمایی منفی سردار

ردیف	نام مستند	موضوع مستند	گزاره‌های گفتمانی مسلط	مقاومت تولیدشده در متن	هدف از ساخت مستند
	۱۲۴	سردار سلیمانی تا سقوط هواپیمای اوکراینی	گفتمان جمهوری اسلامی	حکومت با نشان دادن خوشحالی از ترور سردار سلیمانی	سلیمانی، سپاه پاسداران، مسئولین و صداوسیما به‌عنوان یک نهاد غیر مردمی
۱۱	نوفل لوشاتو	ماجرای روستای نوفل لوشاتو در فرانسه به‌عنوان پایگاه آیت‌الله خمینی برای ارتباط با انقلابیون	گذار از حکومت پهلوی و تأسیس حکومت اسلامی	مقاومت در برابر گفتمان انقلاب اسلامی	بازنمایی منفی آیت‌الله خمینی و معرفی حکومت جمهوری اسلامی به‌مثابه یک دیکتاتوری اسلامی
۱۲	ولایت فقیه	تاریخچه‌ی نظریه‌ی ولایت فقیه	ولی فقیه به‌عنوان گفتمان مسلط	مقاومت در برابر گفتمان ولایت فقیه	بازنمایی منفی نظریه ولایت فقیه به‌عنوان یک دیکتاتور اسلامی
۱۳	خمینی	ماجرای اقدامات آیت‌الله خمینی پس از انقلاب ۵۷	تبعیت بی‌چون و چرای پیروان آیت‌الله خمینی از وی	مقاومت در برابر دیدگاه‌های آیت‌الله خمینی	بازنمایی منفی آیت‌الله خمینی، حکومت جمهوری اسلامی و انقلابیون
۱۴	نهاد ریاست جمهوری	نهاد ریاست جمهوری و حوزه‌ی اختیارات آن در مقابل ولایت فقیه	ولایت فقیه در جایگاه یک دیکتاتور مذهبی	مقاومت در برابر گفتمان جمهوری اسلامی در خصوص اختیارات ولی فقیه	نشان دادن اختیارات حداقلی ریاست جمهوری در ایران و بازنمایی ولی فقیه به‌عنوان یک دیکتاتور مذهبی

ب- یافته‌های حاصل از مصاحبه‌های فردی و گروهی (نحوه‌ی خوانش مخاطبان)

در بخش زیر مهم‌ترین یافته‌های پژوهشی به این ترتیب که ذیل هر موضوع اصلی، مضامین جزئی مرتبط با آن از گفت‌وگوهای مخالفان و موافقان استخراج شده، آمده است:

جدول ۴. مضامین کلی و جزئی حاصل از تحلیل مضمون مستندها

ردیف	مضمون کلی	مضمون جزئی
۱	وابستگی شاهان پهلوی به دولت‌های خارجی	<ul style="list-style-type: none"> - برکناری افراد دولتی وابسته به حکومت‌های خارجی - عدم پذیرش کمک مالی بریتانیا برای احداث راه آهن - لغو قرارداد داریسی
۲	توجه به آبادانی، پیشرفت و توسعه در حکومت پهلوی	<ul style="list-style-type: none"> - سرکشی و نظارت شخصی از امور توسط شاهان پهلوی - نفوذ محمدرضا شاه در تثبیت موقعیت ایران و نفت ایران در اوپک - اقدامات فرهنگ و توسعه‌ی اجتماعی و اقتصادی شاهان پهلوی
۳	مداخله‌های بین‌المللی برای سرنگونی حکومت پهلوی	<ul style="list-style-type: none"> - کمک‌های دولت‌های خارجی به امام خمینی برای انجام تبلیغات سیاسی - واگمه دول خارجی از موقعیت ایران و کمک به سرنگونی حکومت محمدرضاشاه - اشاعه مطالب ضد پهلویسم در رسانه‌های خارجی - تحریکات گروه‌های سیاسی از سوی دول خارجی همچون شوروی برای ایجاد آشوب
۴	پوپولیست بودن حکومت جمهوری اسلامی و برخی چهره‌های سیاسی متشخص	<ul style="list-style-type: none"> - تلاش رسانه‌های داخلی در تیره ساختن بسیاری از چهره‌های حکومت پهلوی همچون شاپور بختیار - اشاره به قدرت‌طلبی و ریاکاری برخی اشخاص انقلابی در بدو پیروزی انقلاب اسلامی - اشاره به سخنان انور سادات و دیگران در مورد امام خمینی
۵	عدم پذیرش محمدرضا پهلوی برای به خاک سپرده شدن در ایران از سوی حکومت وقت	<ul style="list-style-type: none"> - تدفین غم‌انگیز محمدرضا پهلوی در مصر - برگزاری مراسم تدفین باشکوه از سوی دولت مصر برای محمدرضا پهلوی با حضور برخی سران متشخص جهان همچون نیکسون
۶	تساهل و تسامح حکومت پهلوی در برخورد با مخالفان	<ul style="list-style-type: none"> - روی گردانی از خونریزی برای ماندگاری در قدرت - وابستگی پهلوی‌ها به غرب و مدارا با بلوک شرق، عاملی برای سرنگونی آن - تلاش برای گفتگو با امام خمینی و سازش کاری
۷	برچسب‌زنی به حاکمان و دولتمردان پهلوی	<ul style="list-style-type: none"> - نسبت دادن رذایل اخلاقی به محمدرضا پهلوی، افراد خانوادگی پهلوی و برخی از دولت‌مردان این حکومت - تأکید حکومت انقلابی بر خصومت حکومت پهلوی با دین

ردیف	مضمون کلی	مضمون جزئی
۸	شایعه‌سازی علیه حکومت پهلوی	<ul style="list-style-type: none"> - نسبت دادن قتل افراد عادی (ماجرای ۱۷ شهریور)، متخصصان و ادیبان به حکومت پهلوی (مانند آتش‌سوزی سینما رکس آبادان) - برجسته ساختن هزینه‌های اقدامات فرهنگی حکومت پهلوی - ایجاد شایعه در مورد خرید تسلیحاتی از آمریکا - شایعه‌سازی عمال روسی علیه حکومت پهلوی
۹	جایگاه زن در حکومت پهلوی	<ul style="list-style-type: none"> - توجه به حقوق برابر مردان و زنان و استفاده از عنوان شهبانو برای فرح پهلوی برای تأکید بر این امر - لزوم استفاده از زنان در عرصه‌های مختلف اجتماعی از زمان پهلوی اول - کشف حجاب اجباری
۱۰	انتقاد از دولتمردان حکومت جمهوری اسلامی و تقدس‌زدایی از برخی شخصیت‌ها	<ul style="list-style-type: none"> - مذمت کتمان حقیقت سقوط هواپیمای ۷۵۲ از سوی دولتمردان و جنایت انگاشتن آن - اسطوره‌زدایی از برخی چهره‌های شهیر حکومت جمهوری اسلامی
۱۱	جنایت کار هدف قرار دادن هواپیمای ۷۵۲	<ul style="list-style-type: none"> - غیراخلاقی پنداشتن سکوت رسانه‌های داخلی در مواجهه با سقوط هواپیما
۱۲	ایدئولوژیک بودن حکومت جمهوری اسلامی	<ul style="list-style-type: none"> - انتقاد از دینی بودن حکومت جاری در ایران
۱۳	تشریفاتی بودن مقام ریاست جمهوری	<ul style="list-style-type: none"> - اشاره به دور باطل انتخابات ریاست جمهوری - تبعیض و عدم برقراری شرایط برابر جنسیتی، قومی و دینی - سمبلیک بودن جایگاه سیاسی رئیس‌جمهور - نمایشی بودن دموکراسی
۱۴	انتقاد از سیاست‌های اشتغال در گفتمان جمهوری اسلامی	<ul style="list-style-type: none"> - تأکید بر لزوم بازاندیشی در سیاست‌های اشتغال - عدم پاسخگویی حکومت و شانه خالی کردن در برابر وضعیت اشتغال مسلمانان اهل سنت

ذیل هر کدام از مفاهیم اصلی که در زیر عنوان شده، برخی از مصاحبه‌های روایت شده از مصاحبه‌شوندگان به عنوان نمونه آمده است که شامل دیدگاه‌های موافق و مخالف مصاحبه‌شوندگان است.

۱- عدم وابستگی شاهان پهلوی به دول خارجی

- «توی کتاب‌های تاریخ دبیرستان همه‌اش می‌خوندیم که رضاشاه به خاطر منافع انگلیسی‌ها بود که راه آهن رو احداث کرد درحالی‌که اینجا داره پرده‌برداری می‌شه از نفرت اون از انگلیسی‌ها و حتی کسانی مثل «سید ضیاء»^۱ رو که با انگلیس سر و سری داشته کنار می‌داشته» (امیرعباس، ۲۳ ساله، کارشناسی تربیت‌بدنی)

- «رضاشاه ایران رو از نو ساخت و همه‌ی تلاشش رو کرد تا خودش رو بدهکار خارجی‌ها نکنه و این از هوش و ذکاوتش بود تا بعدها این بهانه‌ای برای سوءاستفاده‌ی انگلیسی‌ها نشه و واسه همین برخلاف چیزی که همیشه شنیدم اینجا اثبات می‌شه که از مالیات قند و شکر و چایی برای تأمین مخارج ساخت راه آهن استفاده کرده» (مهرداد، ۴۷ ساله، معلم پرورشی)

- «وقتی خانواده‌ی پهلوی راوی مستندند و فرح همسر محمدرضاشاه میاد و از اقداماتشان دفاع می‌کنه باید شک کرد به ساختگی بودن اون؛ قطعاً اون‌ها نمایان بگن ما خیانت کردیم و در خدمت غرب بودیم!» (آتنا، ۲۴ ساله کارشناسی مشاوره)

۲- توجه به آبادانی، پیشرفت و توسعه در حکومت پهلوی

- «اینکه رضاخان خودش از نزدیک و با سرکشی‌های مکرر همه‌چیز خصوصاً احداث راه آهن رو نظاره می‌کنه، این خودش می‌تونه گویای حقیقتی باشه که سال‌ها ایدئولوژی حاکم سعی در سرکوب و پنهان‌کردنش داشته» (علی، ۲۸ ساله، کارشناس ارشد ارتباطات)

- «ما می‌تونیم با رجوع به اسنادی که وجود داره این مطلب که موقعیت اون موقع ایران رو در اوپک نشون می‌ده، تصدیق کنیم که محمدرضاشاه در رسوندن ایران به یک موقعیت ممتاز بین‌المللی چقدر تلاش کرده و بهش هم دست پیدا کرده» (صابر، ۲۶ ساله کارشناس ارشد مطالعات خلیج فارس)

- «تأسیس دانشگاه تهران، احداث راه آهن سراسری، جاده‌سازی، ایجاد صنایع سنگین و

۱. سید ضیاء‌الدین طباطبایی یزدی (۱۲۶۸ شیراز - ۷ شهریور ۱۳۴۸ تهران) سیاستمدار ایرانی و نخست‌وزیر ایران در زمان احمدشاه قاجار، آخرین شاه دودمان قاجار بود. در کودتای ۱۲۹۹ خورشیدی همراه با رضاشاه شرکت داشت و رئیس‌الوزرای ایران شد و تا ۴ خرداد ۱۳۰۰ در این مقام بود.

خوانش شهروندان دورودی از مستندهای سیاسی شبکه‌ی «من و تو» ...؛ سیف و همکاران | ۳۱۳

پایه، تأسیس بانک ملی، ایجاد صنایع نظامی و اعزام دانشجو به خارج و تربیت نیروی متخصص و ده‌ها اقدامات دیگه رو واقعاً می‌شه نادیده گرفت؟!» (حامد، ۳۱ ساله، کارشناس علوم کامپیوتر)

۳- مداخله‌های بین‌المللی برای سرنگونی حکومت پهلوی

- «حمایت گسترده‌ی حکومت‌ها و رسانه‌های خارجی خصوصاً انگلیس و فرانسه از تریون دادن به انقلابیون به این دلیل بود که مشخصاً غرب از قدرت شاه می‌ترسید» (امیرعباس، ۲۳ ساله، کارشناسی تربیت‌بدنی)

- «قدرت نظامی حکومت پهلوی، شخصیت کاریزماتیک محمدرضا شاه و همچنین تأثیرگذاری و نقش مستقیم اون در قیمت نفت بهترین دلیل بود برای دولت‌های غربی که اجازه ندن این حکومت پایدار باشه» (زهرة، ۲۸ ساله، کارشناس ارشد ادبیات)

- «برکناری رضاشاه در شهریور ۱۳۲۰ به این دلیل بود که متفقین به قدرت و هوش زیاد رضاشاه واقف بودن و نمی‌خواستن قدرت توی دستش باشه.» (علی، ۲۸ ساله، کارشناس ارشد ارتباطات)

- «کشورهای توسعه‌یافته از قدرت گرفتنش در وحشت بودن خود محمدرضا هم باتوجه‌به چیزهایی که توی مستند گفته می‌شه از طرف خانواده‌اش، کاملاً آگاه از کارشکنی‌های خارجی‌ها بوده» (مرضیه، ۲۵ ساله، کارشناس معماری).

- «آگه همین لوموندی که در «مستند فرح» بهش اشاره می‌شه نبود، صدای امام به گوش مردم نمی‌رسید. شاید الآن اوضاع خوب نباشه ولی امام اومد که دیکتاتوری رو کنار بزنه و تا وقتی که رحلت نکرده بودن شنیدیم که شرایط زندگی مردم چقدر بهتر شده اینو از قدیم‌هایی که اون روزا رو دیدن، می‌شنوم» (نسیم، ۳۱ ساله، دانشجوی دکتری حقوق)

۴- پوپولیست بودن حکومت جمهوری اسلامی و برخی چهره‌های سیاسی متشخص

- «من همیشه دوران‌دیشی و سواد بختیار در اداره‌ی حکومت و همین‌طور شجاعت اون رو ستایش می‌کنم باتوجه‌به اونچه که ازش خوندم؛ توی مستند هم هست، می‌بینیم که بختیار

چطور از ایدئولوژیک بودن برنامه‌ی انقلاب هشدار می‌ده و می‌گه نهایت اجرای این برنامه ویرانی ایران» (صابر، ۲۶ ساله، کارشناس ارشد مطالعات خلیج فارس)

- «امام اگرچه اشتباهاتی رو در بدو حکومت داشتند، اما بعدها با پی‌بردن به خیانت افرادی که شعار انقلاب داشتند، اونا رو کنار زدن، نمونه‌اش بنی‌صدر. اصلاً امام دق کرد از دست این خیانت‌ها؛ پوپولیست افرادی بودن که کنار امام شعار انقلابی داشتند و امام سعی کرد اونا رو از قدرت ساقط کنه و ما نباید این رو به حکومت تعمیم بدیم.» (معصومه، ۴۶ ساله، کارشناس الهیات)

۵- عدم پذیرش محمدرضا پهلوی در به خاک سپرده شدن در ایران از سوی حکومت وقت

- «چقدر غریبانه در مملکتی غریب، با غریبان به خاک سپرده شد!» (زهره، ۲۸ ساله کارشناس ارشد ادبیات)

- «ابعاد وطن‌دوستی این شخص الآن تازه داره کشف می‌شه و مردم رو شرمند می‌کنه که اون طوری توی مصر مُرد» (مهدی، ۴۲ ساله، سیکل)

- «نهایت ظلم، تبعید و مردن در غربته؛ مستند جوری فضا رو غم‌انگیز نشون می‌ده انگار خاندان پهلوی انتظار تعطیلی یک‌هفته‌ای کشور رو به خاطر مرگ شاه داشتن» (شهره، ۵۳ ساله، دیپلم)

۶- تساهل و تسامح حکومت پهلوی در برخورد با مخالفان

- «همه می‌دونیم که شاه بدون خون و خون‌ریزی رفت و این موندن در قدرت رو اینجوری و به‌زور نخواست» (عرفان، ۲۵ ساله، کارشناسی شیمی)

- «آیا شاه نمی‌تونست اون موقع مخالفای خودش رو بکشه؟ چرا این کار رو نکرد؟» (زهره، ۲۸ ساله کارشناس ارشد ادبیات)

- «وابستگی شاه به غرب و روابطی که با اونها داشت و می‌خواست ایران رو مستعمره کنه، باعث زمین‌خوردنش بود و نه وطن‌دوستی! انقلاب شد تا این وابستگی‌ها قطع شه تا به

خوانش شهروندان دورودی از مستندهای سیاسی شبکه‌ی «من و تو» ...؛ سیف و همکاران | ۳۱۵

خودمون متکی باشم و نه دیگری» (مهرانه، ۳۲ ساله، کارشناس ارشد روابط بین‌الملل).

۷- برچسب‌زنی به حاکمان و دولت‌مردان پهلوی

- «شاه فاسده، شاه زن‌باره، شاه خائنه شاه فلانه! زنش فاسده، وزیرش فاسده... نه فقط شاه همه‌ی افراد خانواده فاسدن... هیچ سند موثقی واسه این ادعاها ندارند...» (امیرعباس، ۲۳ ساله، کارشناسی تربیت‌بدنی)

- «در مستند دیدیم که تاج‌گذاری شهبانو فرح به وقت اذان هست؛ شاه مکه رفته، زیارت امام رضا رفته... من نمی‌تونم باور کنم اینا ضد‌مذهب بودند» (مریم، ۴۲ ساله، فوق‌دیپلم انسانی).

۸- شایعه‌سازی علیه حکومت پهلوی

- «جمهوری اسلامی و افراد طالب قدرت نه فقط آخوندها که همه‌ی گروه‌ها برای زودتر کنار زدن شاه هر کاری از دستشون برمی‌آمد انجام دادن. شاه و درباریان عاری از اشتباه بودن ولی شایع کردن اخبار کاذب برای برجسته کردن حقیقتی که خودمون هم می‌دونیم دروغه، خیانت محض به اخلاقه» (امیرعلی، ۳۳ ساله، کارشناس ارشد مکانیک)

- «از شایعات آتیش‌سوزی سینما رکس گرفته تا جشن ۲۵۰۰ ساله و کشته‌شدگان ۱۷ شهریور و اتفاقات مشابه دیگه. البته من هوشمندانه می‌دونمش. همین‌ه که می‌گن سیاست پدر و مادر نداره» (زهره، ۳۰ ساله، کارشناس ارشد زمین‌شناسی نفت)

۹- جایگاه زن در حکومت پهلوی

- «رضاخان شرایطی رو مهیا کرد تا زنان به جایگاه درست خودشون در یک جامعه دست پیدا کنند. تحسین برانگیزه که مردی بی‌سواد و بدون تحصیلات آکادمیک چطور مسیر توسعه رو این قدر به خوبی تشخیص داده بود و می‌دونست موفقیت یک جامعه بسته به حضور هر دو جنس در جامعه و استفاده از ظرفیت زنان در این مسیره تا از اونا در دانشگاه، دادگاه، ارتش و... استفاده کنه.» (محمد، ۲۲ ساله، کارشناس برنامه‌ریزی اجتماعی)

- «اینکه حتی منابع تاریخی در جمهوری اسلامی نمی‌تونه از توجه ویژه‌ای که به زنان در اون عصر شده بگذره هم بسیار قابل تأمله! این به نظرم چیزیه که باید در اون دوره‌ی زمانی اتفاقاً باعث فخر ما باشه. نزدیک به نود سال پیش ما از حقوق برابر با مردا توی روزنامه‌هامون صحبت می‌کردیم.» (زهره، ۲۸ ساله، کارشناس ارشد ادبیات)
- «این گفته‌ام به معنی تأیید عملکرد آخوندها نیست اما چرا از سه‌همسره بودن رضاخان صحبتی نمی‌شه؟ روشن‌فکران امروزی که جایگاه زن در اون عصر رو ستایش می‌کنند چه جوابی دارن؟» (نقیسه، ۳۵ ساله، دانشجوی ارشد مددکاری اجتماعی)
- «وقتی از جایگاه زنان و آزادی‌شون صحبت می‌کنید، چطوره راجع به کشف حجابی که رضاخان دیکتاتور اجباری و مخالفانش رو سرکوب کرد هم صحبت کنید اگر جانب‌دار روشن شدن حقیقت هستید» (مهرانه، ۳۲ ساله، کارشناس ارشد روابط بین‌الملل).

۱۰- انتقاد از دولت‌مردان حکومت جمهوری اسلامی و تقدس‌زدایی از برخی

شخصیت‌ها

- «اینا چطور تونستن اینقدر فقط به ترور سردار سلیمانی پردازن و هواپیمایی که مورد هدف سپاه قرار گرفت رو کتمان کنن. ایدئولوژی معنی همه‌چیز رو وارونه می‌کنه.» (الهام، ۳۴ ساله، دکتری جامعه‌شناسی)
- «گفتمان جمهوری اسلامی طی این سال‌ها اسطوره‌سازی‌های زیادی داشته و با شعارها و برجسته‌ساختن برخی چهره‌ها متأسفانه به اینجا رسیدیم که جرمه اسم برخی افراد رو بیاری» (حسن، ۵۲ ساله، فوق‌دیپلم الکترونیک)
- «برخلاف عده‌ای که فکر می‌کنند امام شخصیتی خودانگیخته برای مستقر کردن این نظام داشت، من این انقلاب رو برنامه‌ی انگلیس و آمریکا برای زمین‌زدن شاه می‌دونم» (امیرعباس، ۲۳ ساله، کارشناسی تربیت‌بدنی)
- «شبکه‌ی «من و تو» دقیقاً پول می‌گیره که از شخصیت امام تقدس‌زدایی کنه و ایشون رو شخصی به‌دور از دوران‌دیشی و بلکه متحجر معرفی کنه» (نازنین، ۲۴ ساله، کارشناس جامعه‌شناسی)

خوانش شهروندان دورودی از مستندهای سیاسی شبکه‌ی «من و تو» ...؛ سیف و همکاران | ۳۱۷

- «این مستند فقط از مخالفان و شادی‌هاشون برای شهادت سردار سلیمانی گفت. مشخصه که زاویه داره با گفتمان جمهوری اسلامی و نصفه‌ونیمه تصویر ساخته! تلاش‌هاش صرف تیره کردن تصویر سردار شده.» (نفیسه، ۳۵ ساله، کارشناس ارشد مددکاری اجتماعی)

۱۱- جنایت‌انگاری هدف قراردادن هواپیمای ۷۵۲

- «سکوت خبری رسانه‌های داخلی و انکار اون مصداق جنایت و خیانت به انسان و اخلاق رسانه‌ای بود» (کامران، ۲۵ ساله، کارشناس ارشد اندیشه سیاسی)

- «آگه فشار جامعه‌ی جهانی برای پذیرش مسئولیت این فاجعه و کشتار نبود، اونا گردن نمی‌گرفتن هرچند بعد پذیرش بازم خودشون رو بی‌خبر نشون دادن. کتمان تا چه حد آخه؟» (حامد، ۳۱ ساله، کارشناس علوم کامپیوتر)

- «اون قدر از انتقام سخت گفتن از این طرف به خودمون ضربه زدن. این ضربه‌ای که به خودمون زدیم باعث شد جهان به ما بخنده!» (محمدرضا، ۴۵ ساله فوق‌دیپلم ریاضی)

- «سپاه با اشتباهی که در رابطه با هواپیما کرد باعث مخدوش شدن چهره‌اش شد و اتفاقی که افتاد فراموش نشدنیه و به نظرم گاف بزرگی برای حکومت بود» (فروزان، ۴۰ ساله، فوق‌دیپلم معماری)

- «یقیناً رهبر خبر نداشتند از این پنهان‌کاری اون اوایل و به محض مطلع شدن دستور دادن افرادی که چنین جنایتی رو مرتکب شدن بهش اذعان کنند و از خانواده‌ی داغ‌دیده‌ها دل‌جویی کنند.» (آتنا، ۲۴ ساله کارشناس مشاوره خانواده)

۱۲- ایدئولوژیک بودن حکومت جمهوری اسلامی

- «آلتوسر جمله‌ی خیلی خوبی داره می‌گه شما متوجه نمی‌شید توی یه جامعه‌ی ایدئولوژیک زندگی می‌کنید مگه اینکه از بیرون و با دانشی علمی به اون جامعه نگاه کنید. این دقیقاً حکایت ماست.» (علی، ۲۸ ساله، کارشناس ارشد علوم ارتباطات)

- «آگه بخوایم واژه‌شناسی کنیم، ولایت‌فقیه ولی‌فقیه و نه حکومت! اونچه که ما داریم

می‌بینم یک نوع حاکمیت فقهیه که مشروعیتش رو با ارجاع خودش به دین توجیه می‌کنه.» (محدثه، ۲۴ ساله، ارشد مطالعات بین‌الملل)

- «برای فهم ولایت فقیه و مشروعیتی که داره باید به تفاسیر قرآنی و برنامه‌ی دینی‌ای که برای جوامع اسلامی از سوی ائمه گفته شده رجوع کرد. حضرات دائماً بر طبل مخالف و رد کردن حکومت جمهوری اسلامی می‌کوبند!» (مریم، ۴۲ ساله، فوق‌دیپلم انسانی)

۱۳- تشریفاتى بودن مقام ریاست جمهوری

- «در انتخابات ریاست جمهوری شاهد یک دور باطلیم. اعضای شورای نگهبان رو رهبر انتخاب می‌کنه و اونا هم تأیید می‌کنند که چه کسی کاندید ریاست جمهوری شه. در واقع به‌طور غیرمستقیم رهبر ناظر اصلی بر معرفی کاندیدای ریاست جمهوری‌ه. ما فقط بین اونایی که خودشون خواستن بالا بیاد انتخاب می‌کنیم!» (امیرعلی، ۳۳ ساله ارشد مکانیک)

- «این انتخابات واقعی نیست چون شرایط برابر نیست نه کاندید زن می‌بینیم و نه از اقلیت‌های دینی؛ تبعیض فریاد می‌زنه.» (مهرداد، ۴۷ ساله کارشناسی علوم تربیتی)

- «توی این حکومت همه‌ی حرف‌ها و تصمیمات رو رهبر می‌زنه و مابقی پست‌ها و جایگاه‌های سیاسی سمبلیکه؛ این یک دموکراسی کاملاً نمایشیه و بس» (علی، ۲۸ ساله، کارشناس ارشد علوم ارتباطات)

- «اساساً من هیچ اراده‌ای در حق تعیین سرنوشت توسط خودمون نمی‌بینم و این مضحکه. این یه مقام تشریفاتیه برای گفتن اینکه ما قائلیم به دموکراسی» (نعیمه، ۳۷ ساله، کارشناس ارشد علم اطلاعات و دانش‌شناسی)

۱۴- انتقاد از سیاست‌های اشتغال در گفتمان جمهوری اسلامی

- «باید در سیاست‌گذاری‌ها بازاندیشی و اشتغال‌زایی بشه. تاوان این بی‌فکری‌ها و سیاست‌های نادرست رو کولبران دارن می‌دن دانشگاه فقط مدرک می‌ده و برای آینده‌ی شغلی دانشجویها هیچی در نظر نمی‌گیرن. فکر می‌کنید همه‌ی کولبران بی‌سوادن؟ خیلی از اونا تحصیلات دانشگاهی دارن و این چیزیه که توی ایران بی‌اهمیت‌ترین. من صرفاً به‌خاطر

خوانش شهروندان دورودی از مستندهای سیاسی شبکه‌ی «من و تو» ...؛ سیف و همکاران | ۳۱۹

علاقه دارم فلسفه می‌خونم و گرنه برای امثال ما شغلی وجود نداره» (کیمیا، ۲۰ ساله، کارشناسی فلسفه)

- «بچه‌های اهل سنت توی سیستان و بلوچستان به سمت القاعده کشیده می‌شن توی غرب کشور هم کولبر می‌شن تا اونجوری با شلیک نیروهای مرزبانی کشته‌شن و هیچ کس هم جوابی براش نداره و حتی خودشون رو هم مقصر نشون می‌دن» (کامران، ۲۵ ساله، کارشناس ارشد اندیشه سیاسی)

ج) مقایسه رمزگذاری شبکه‌ی «من و تو» و رمزگشایی مخاطبان

باتوجه به رمزگشایی‌هایی که مخاطبان از متون روایت‌های شبکه‌ی من و تو داشته‌اند، در هر یک از مضامین خوانش‌های، هژمونیک خوانش‌های متضاد و گاه به صورت اندک به خوانش توافقی برمی‌خوریم.

در مضمون وابستگی شاهان پهلوی به دولت‌های خارجی، غالب رمزگشایی‌ها بر محور مخالفت با دست‌نشاندهی شاهان پهلوی بود و بر سر این موضوع که خدمات انجام‌شده از سوی ایشان برای ایران بسیار زیاد و نیز به‌خاطر احساسات ملی‌گرایانه بوده است، اتفاق نظر دارند. رمزگشایی در گفت‌وگوها در مصاحبه‌های فردی و گروهی همچنین بیانگر توافق بر سر توجه به امور کشورداری و توجه شاهان پهلوی به آبادانی و پیشرفت کشور بوده و هژمونیک است. موضوع دیگری که در گفت‌وگوها بر آن تأکید می‌شود این است که دولت‌های خارجی در سرنگونی حکومت پهلوی نقش داشته‌اند. بیشترین رمزگشایی بر این محور قرار داشت که قدرت‌مندشدن حکومت پهلوی خطر بزرگی برای دول خارجی محسوب می‌شده و برداشت مخاطبان، با کدگذاری‌ها هم‌پوشانی دارد. کدگشایی‌ها همچنین پوپولیست بودن حکومت جمهوری اسلامی و شعارهای دروغین (حمایت از عوام و عدالت‌محور بودن) برای رسیدن به قدرت را مطرح می‌کند؛ گفت‌وگوها بیانگر آن است که انقلاب اسلامی در نظر و عمل به‌طور یکسان عمل نکرده و آرمان‌های پیش از انقلاب اسلامی تحقق نیافته است. وفادار ماندن امرای ارتش، انور سادات و حتی رفیق دیرینه‌ی او نیکسون به محمدرضا شاه در زمان برگزاری مراسم تشییع وی،

مطابق با کدگذاری مستند بود.

مصالحه و مدارا در خوانش‌های هژمونیک و هم در خوانش‌های متضاد بسیار مورد نقد و بحث در گفت‌وگوی جمعی و فردی قرار می‌گرفت. از نظر مصاحبه‌شوندگان اعم از موافق و مخالف، مصالحه‌ی محمدرضا شاه با دوستان و دشمنان عامل سقوط او بوده است. در مورد مفاهیمی چون برجسب‌زنی به حامیان حکومت پهلوی و خیانت شمردن آن در ارتباط با حقیقت و تقبیح این عمل رقیبان حکومت پهلوی، شایعه‌سازی جمهوری اسلامی در حال و افراد انقلابی از سال‌ها پیش از پیروزی انقلاب اسلامی (همچون نسبت دادن مرگ روشن‌فکران دینی و نویسندگان و مواردی از این دست)، توجه و ارج نهادن جایگاه والای زنان در حکومت پهلوی اول و دوم، مخالفت با قدسی‌انگاری شخصیت‌های اسطوره‌ای نظام، برخورد غیراخلاقی حکومت جمهوری اسلامی در هدف قراردادن هواپیمای اوکراینی و کتمان هرگونه ارتباط با آن، مخالفت با نظام حاکم و انتقاد به عدم وجود دموکراسی حقیقی و تشریفاتی شدن مقام ریاست جمهوری در این نوع حکومت، رمزگشایی مخاطبان مطابق با رمزگذاری‌های صورت گرفته در روایاتی است که در مستندها به کار برده شده است. افراد معدودی در مصاحبه‌های فردی و گروهی با استدلال‌های مشابه کدگذاری‌های شبکه‌ی من و تو را رد کرده و به مخالفت با آن پرداختند که به نمونه‌ای از این استدلال‌ها در قسمت یافته‌ها اشاره شد. در تعداد اندکی از خوانش‌ها نیز، خوانش توافقی وجود داشت که در ضمن یافته‌ها ذیل رمزگذاری جنایت‌انگاری هدف قراردادن هواپیمای ۷۵۲ در شبکه‌ی من و تو ذکر شده است. در رمزگشایی مخاطبان از متون شبکه‌ی من و تو، باید به عوامل زمینه‌ای و محیط اجتماعی توجه داشت چراکه این عوامل در شکل‌گیری تفکر و واکنش نشان دادن به امور مؤثر است.

از آنجا که نمونه‌های پژوهش همگون نبودند و از نظر سن، تحصیلات، شغل، گرایش سیاسی و محیط خانوادگی با هم تفاوت داشتند، این تفاوت‌ها حائز اهمیت‌اند؛ عدم همگونی نمونه‌ها در برداشت معنی افراد از روایات مؤثر بوده و سبب شده است تا مخاطبان، نشانه‌ها را اعم از تصویری، نوشتاری، صوتی و... به شکلی فعالانه پردازش و

خوانش شهروندان دورودی از مستندهای سیاسی شبکه‌ی «من و تو» ...؛ سیف و همکاران | ۳۲۱

تفسیر کنند. به نظر می‌رسد افرادی که گرایش سیاسی خاصی نداشته و از تحصیلات بیشتری برخوردارند، ضمن موافقت با کدگذاری‌های انجام‌شده از سوی شبکه‌ی من و تو، دلایل خود را برای این موافقت به صورت منطقی‌تری ابراز می‌کنند؛ در صورتی که استدلال‌های اغلب مشابه که مخالف با روایات مستندها بود و بیشتر متعلق به زنانی است که به جناح اصول‌گرا گرایش داشته و از تحصیلات کم‌تری برخوردارند.

نتیجه‌گیری

رسانه به‌عنوان یکی از مؤلفه‌ها و ابزارهای اشاعه «سرمایه اجتماعی» (و ثوقی و رحمانی خلیلی، ۱۳۹۳: ۲۱۲) بر دیدگاه اعضای یک جامعه تأثیرگذار است و در راستای بازنمایی آنچه برای ثبات یک جامعه و اعتماد مردم به نهادهای حکومتی ضروری است می‌تواند نقش آفرینی کند. بخشی از توفیق در کسب سرمایه اجتماعی از سوی حکومت‌ها منوط به رقابت مؤثری است که گفتمان حاکم می‌تواند از مجرای رسانه با گفتمان‌های رقیب خود داشته باشد. رسانه‌ها همچنین به‌عنوان یکی از نهادهای نظام اجتماعی، بر ساخت اجتماعی واقعیت تأثیر گذاشته و با اطلاعاتی که در اختیار مخاطبان قرار می‌دهند به ارائه‌ی تفسیر و تحلیل‌هایی می‌پردازند که به تدریج بخشی از نظام معرفتی افراد را تشکیل می‌دهد و از این‌رو امروزه نگرش بدبینانه‌ی مردم نسبت به امور مختلف تا حد قابل ملاحظه‌ای تحت تأثیر نوع و محتوای پیام‌های رسانه‌ای ساخته و پرداخته می‌شود (همان). یکی از گفتمان‌هایی که بعد از پیروزی انقلاب اسلامی همواره به غیریت‌سازی و تعارض با گفتمان حاکم برخاسته از آن، جمهوری اسلامی، پرداخته گفتمان پهلویسم بوده است. در حال حاضر یکی از رسانه‌هایی که باهدف پشتیبانی و حمایت و برجسته‌سازی از گفتمان پهلوی فعالیت می‌کند، شبکه‌ی ماهواره‌ای فارسی‌زبان «من و تو»، با تمرکز بر برنامه‌های علمی، سرگرمی و سیاسی است. این شبکه به صورت گسترده به ایران پیش از انقلاب پرداخته و آن دوران را باشکوه جلوه می‌دهد. تولیدکنندگان و سرمایه‌گذاران این شبکه‌ها از طیف‌های سیاسی مختلفی بوده‌اند که نقطه‌ی مشترک همه‌ی آن‌ها مخالفت با جمهوری اسلامی به‌عنوان یک هویت سیاسی بوده است. چراکه با برنامه‌های خود تلاش کرده تا

احساسات مثبت نسبت به سلطنت‌طلبی را برانگیخته و عناصر گفتمان جمهوری اسلامی را به حاشیه براند.

بنابر آنچه گفته شد انجام مطالعه‌ای در راستای کشف دیدگاه و خوانش مخاطبان ایرانی از مستندهای سیاسی شبکه‌ی من و تو ضروری به نظر می‌رسید تا بدانیم که آیا تولید این مستندها بر نگرش سیاسی مخاطبان و اعتماد آن‌ها به گفتمان حاکم و همچنین گفتمان پهلویسم تأثیر گذار بوده است یا خیر؟ در واقع این پژوهش ادامه‌ی تلاشی بوده که پیش‌تر یکی از نویسندگان با روش تحلیل گفتمان انتقادی فرکلاف و لاکلاو و موفه به استخراج و تحلیل مواضع گفتمانی شبکه‌ی من و تو (با بررسی ۱۴ مستند) پرداخته است. (ر.ک: سیف، ۱۴۰۰)

اهمیت این مطالعه در بستر تاریخی و اجتماعی فعلی که کشور با بحران‌های متعدد اقتصادی، اجتماعی و سیاسی روبه‌رو است، بیشتر مشخص می‌شود چراکه در شرایط بحرانی حکومت‌ها، فضایی برای گفتمان‌های رقیب به‌عنوان فرصت باز می‌شود که به رقابت با گفتمان حاکم و مفصل‌بندی عناصر گفتمانی خود و برجسته‌سازی آن پردازند. نتایج پژوهش حاکی از تأثیر بالای مستندهای شبکه‌ی من و تو بر مخاطبان و خوانش غالباً مثبت پاسخ‌گویان از حکومت پهلوی و عوامل آن است. به‌طوری‌که در مرحله‌ی کدگذاری اصلی از متن مصاحبه‌ها، مقولات «عدم وابستگی شاهان پهلوی به دولت‌های خارجی»، «توجه به آبادانی، پیشرفت و توسعه در حکومت پهلوی»، «مداخله‌های بین‌المللی برای سرنگونی حکومت پهلوی»، «پوپولیست بودن حکومت جمهوری اسلامی»، «وفاداری یاران به شاهنشاه ایران»، «تساهل و تسامح حکومت پهلوی با مخالفان»، «برچسب‌زنی به دولت مردان پهلوی از سوی جمهوری اسلامی»، «شایعه‌سازی علیه حکومت پهلوی از سوی جمهوری اسلامی»، «توجه به جایگاه زن»، «تقدس‌زدایی از شخصیت سردار قاسم سلیمانی»، «جنایت‌انگاری هدف قرار دادن هواپیمای ۷۵۲»، «ضدیت با ولایت فقیه»، «تشریفاتی بودن مقام ریاست جمهوری» به‌دست آمد.

رمز‌گشایی‌های مخاطبان از روایت‌های شبکه‌ی «من و تو» با توجه به مضامین

خوانش شهروندان دورودی از مستندهای سیاسی شبکه‌ی «من و تو» ...؛ سیف و همکاران | ۳۲۳

به دست آمده، اغلب خوانش‌های متضاد با گفتمان حاکم (جمهوری اسلامی) و گاه به صورت اندک خوانشی توافقی با آن را نشان می‌دهد. این در حالی است که آنچه باید صادقانه و در مقام پژوهشی بی‌طرف گفت و انتظار می‌رود مورد پذیرش قرار گیرد نتایجی است که حاکی از بی‌اعتمادی پاسخگویان به حکومت جمهوری اسلامی است و این نشان می‌دهد تلاشی که شبکه‌ی «من و تو» به عنوان نماینده‌ی گفتمان پهلویسم در راستای اعتمادسازی به خاندان پهلوی انجام داده تا حد زیادی موفقیت آمیز بوده است. البته این نکته را باید یادآور شد که اگرچه بررسی علمی و شناسایی رسانه‌هایی که در کاهش اعتماد عمومی نقش مؤثری دارند، توجه به این اصل ضروری است که تحقیقات این‌چنینی باید زمینه‌ای باشند برای نقد علمی و دل‌سوزانه به عملکردهای نامناسب نهادهای حاکم تثبیت‌کننده‌ی گفتمان حاکم؛ چراکه نقش مهمی در جذب سرمایه‌های اجتماعی که از اهم آن‌ها اعتماد عمومی است، دارند. گفتمان‌های رقیب اغلب در شرایط بحرانی و بی‌ثباتی و نارضایتی در جامعه فرصت را مغتنم شمرده و اقدام به ارائه‌ی «دال‌های خالی» موجود در فضای استعاری می‌کنند و این خود می‌تواند زنگ خطر برای ناکامی گفتمان حاکم و همچنین تلاش برای بیداری آن باشد. تأثیر گفتمان‌های رقیب بر اعتماد مردم به نهادهای حکومتی، زمانی بیشتر و بیشتر می‌شود که جامعه در معرض مسائل اجتماعی، اقتصادی و سیاسی مختلفی است و از سوی دیگر نهادهای مدیریتی و سیاست‌گذاری‌ها وظایف خود را به‌خوبی انجام نمی‌دهند و در نتیجه اعتماد عمومی را به خود دچار خدشه‌های جدی می‌سازند.

تعارض منافع

تعارض منافع ندارم.

ORCID

Hamed Seyf

Mona Solgi

Aramis Seyf

Ehsan Shahghasemi



<http://orcid.org/0009-0009-4288-2666>



<http://orcid.org/0009-0003-2910-7880>



<http://orcid.org/0009-0000-0574-1834>



<http://orcid.org/0000-0002-8716-5806>

منابع

استنلی جی، باران و دنیس کا دیویس (۱۳۹۸)، «نظریه‌های ارتباط جمعی: اصول، بحران‌ها و آینده»، ترجمه: تکتیم نماینده جوراب‌چی، مشهد: مرنديز.

حسینی انجدانی، مریم و خوش‌گویان فرد، علیرضا (۱۳۹۴)، «بررسی خوانش زنان تهرانی از سریال کلاه پهلوی». فصلنامه‌ی پژوهش‌های ارتباطی، زمستان ۱۳۹۴، سال بیست‌ودوم، شماره‌ی ۸۴

رضایی، محمدرضا و کلانتری، مونا (۱۳۹۰)، «خوانش مخاطبان سریال‌های شبکه ماهواره‌ای فارسی‌وان؛ مورد تماشایگری ویکتوریا». نشریه‌ی زن در فرهنگ و هنر، زمستان ۱۳۹۰، دوره‌ی سوم، شماره‌ی ۲.

سیف، حامد (۱۴۰۰)، «بازنمایی جمهوری اسلامی و حکومت پهلوی در شبکه‌ی تلویزیونی من‌وتو». پایان‌نامه‌ی کارشناسی ارشد، دانشکده‌ی علوم ارتباطات دانشگاه علامه طباطبائی تهران.

عابدی جعفری، حسن، تسلیمی، محمدسعید، فقیهی، ابوالحسن و شیخ‌زاده، محمد (۱۳۹۰)، «تحلیل مضمون و شبکه مضامین: روشی ساده و کارآمد برای تبیین الگوهای موجود در داده‌های کیفی». فصل‌نامه‌ی علمی-پژوهشی اندیشه مدیریت راهبردی، پاییز و زمستان ۱۳۹۰، سال پنجم، شماره دوم، ۱۵۱-۱۹۸.

علیزاده، عبدالرحمان و زرین‌زردار (۱۳۹۶)، «عوامل مؤثر بر تماشای شبکه ماهواره‌ای «من‌وتو» توسط جوانان»، نشریه‌ی مطالعات رسانه‌های نوین، زمستان ۱۳۹۶، دوره‌ی سوم، شماره ۱۲ صفحات ۳۱ تا ۶۵. <https://doi.org/10.22054/cs.2018.21650.220>

کریمی، امید و مهدی‌زاده، محمد (۱۳۹۲)، «تحلیل دریافت مخاطبان جوان شهر مریوان از سریال‌های عامه‌پسند ماهواره‌ای». فصل‌نامه تحقیقات فرهنگی ایران. زمستان ۱۳۹۲، سال ششم، شماره‌ی ۴.

مهدی‌زاده، سید محمد (۱۳۸۷)، رسانه‌ها و بازنمایی. تهران: انتشارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، معاونت مطبوعاتی و اطلاع‌رسانی، دفتر مطالعات و توسعه‌ی رسانه‌ها، صص ۱۱-۹.

مهدی‌زاده، سید محمد (۱۳۹۵) نظریه‌های رسانه: اندیشه‌های رایج و دیدگاه‌های انتقادی. تهران:

خوانش شهروندان دورودی از مستندهای سیاسی شبکه‌ی «من و تو» ...؛ سیف و همکاران | ۳۲۵

انتشارات همشهری، صص ۵۲-۲۳۴.

و ثوقی منصور، رحمانی خلیلی احسان (۱۳۹۳)، «رابطه رسانه‌های اجتماعی و سرمایه اجتماعی در کلاتشهر تهران»، مطالعات فرهنگ و ارتباطات، سال پانزدهم، شماره ۲۶.

References

- Cheers, I. (2010) *African-American Women as a Television Audience Watching Living Single*. Washington D.C: Howard University.
- Virginia Braun & Victoria Clarke (2006). *Using thematic analysis in psychology, Qualitative Research in Psychology*, 3:2, 77-101. DOI:10.1191/1478088706qp063oa
- Habson, D. (1982). *Crossroads: The Drama of a Soap Opera*. Methuen London Ltd.
- Katz, E. & Liebes, T. (1990). *Interacting With Dallas: Cross Cultural Reading of American TV*. Canadian Journal of Communication Vol. 15, No.1, pp. 45-66

References [In Persian]

- Abedi Jafari, Hassan, Taslimi, Mohammad Saeed, Faqihi, Abolhassan and Sheikhzadeh, Mohammad (2018), "Thematic analysis and theme network: a simple and efficient method to explain the patterns in qualitative data". *Strategic Management Thought Scientific-Research Quarterly*, Fall and Winter 2010, Fifth Year, Second Issue, 198-151.
- Alizadeh, Abdurrahman and Zareen Zardar (2016), "Factors affecting the viewing of Manoto satellite channel by young people", *Journal of Modern Media Studies*, Winter 2016, third period, number 12, pages 31 to 65. <https://doi.org/10.22054/cs.2018.21650.220>
- Hosseini Anjdani, Maryam and Khoshgoyan Fard, Alireza (2014), "Review of Tehrani women's reading of Kolah Pahlavi series". *Communication Research Quarterly*, Winter 2014, Year 22, Number 84.
- Karimi, Omid and Mehdizadeh, Mohammad (2012), "Analysis of reception of young audience of Marivan city from popular satellite series". *Iranian Cultural Research Quarterly*. Winter 2012, Year 6, Number 4.
- Mahdizadeh, Seyyed Mohammad (2007), *media and representation*. Tehran: Publications of the Ministry of Culture and Islamic Guidance, Press and Information Department, Media Studies and Development Office, pp. 9-11.
- Mahdizadeh, Seyyed Mohammad (2015) *Media Theories: Common Thoughts and Critical Perspectives*. Tehran: Hamshahri Publications, pp. 234-52.

- Rezaei, Mohammad Reza and Kalantari, Mona (2019), "Audience reading of Farsi One satellite network series; Victoria's Spectator's Case. Women in culture and art magazine, winter 2019, third period, number 2.
- Seyf, Hamed (1400), "Representation of the Islamic Republic and the Pahlavi government in Manoto TV channel". Master's thesis, Faculty of Communication Sciences, Allameh Tabatabai University, Tehran.
- Stanley J., Baran and Dennis K. Davis (2018), "Theories of mass communication: principles, crises and the future", translation: Taktem Majeed Jorabchi, Mashhad: Merandiz.
- Vothoqi Mansour, Rahmani Khalili Ehsan (2013), "The relationship between social media and social capital in Tehran metropolis", Culture and Communication Studies, 15th year, number 26.

استناد به این مقاله: سیف، حامد، سلگی، منا، سیف، آرامیس، شاه قاسمی، احسان. (۱۴۰۳). خوانش شهروندان دورودی از مستندهای سیاسی شبکه‌ی «من و تو» (مورد مطالعه: مستندهای سیاسی با محوریت گفتمان‌های پهلوی و جمهوری اسلامی)، فصلنامه مطالعات رسانه‌های نوین، ۱۰(۳۹)، ۲۸۵-۳۲۶. DOI: 10.22054/nms.2022.65588.1336



New Media Studies is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License..